Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường (scan từ microfilm của Đại Học Cornell)

SỐ THỨ 994 — NGÀY THỨ HAI 7 NOVEMBRE 1921 — NGÀY 8 THÁNG MƯỜI ANNAM NĂM TÂN-DẬU — NĂM THỨ 14

DIRECTEUR – PROPRIÉTAIRE: NGUYỄN VĂN-CỦA
TÉLÉPHONE: 203
Adresse télégraphique: LUCTINH – SAIGON

GIÁ BÁN

	Đông-pháp	Ngoại-quốc
Một năm	12$00	15$00
Sáu tháng	6.50	8.00
Ba tháng	3.50	4.50

BÁN LẺ MỖI SỐ.... 0$05
Mua báo thì kể từ ngày mồng một và ngày 16 mỗi tháng và phải trả tiền trước.

Lục Tỉnh Tân Văn

(LỤC-TỈNH TÂN-VĂN & NAM-TRUNG NHỰT-BÁO RÉUNIS)

南中日報 六省新聞

JOURNAL QUOTIDIEN

NHỰT BÁO xuất bản mỗi ngày, trừ ngày lễ và chúa nhựt

POUR LES ANNONCES s'adresser à Saigon aux Bureaux du Journal rue Catinat, 153-155-157 (1er étage)
à Hanoi: aux Bureaux du Trung-Bắc Tân-Văn
à Paris: chez M. M. Mayence & Cie 9, rue Tronchet
On traite à forfait pour les contrats de longue durée. Les prix sont payables d'avance.

Thơ, chèques và mandats gởi mua báo thì đề ngay cho M. NGUYỄN-VĂN-CỦA, Tổng-lý Lục-Tỉnh Tân-Văn, còn bài vở đăng báo thì đề cho M. LÊ-HOÀNG-MƯU, chủ Bút.

TƯƠNG LAI XỨ NAM-KỲ

Trót đã hơn nửa thế kỷ rồi, nhà nước Đại-pháp sang qua chiếm trị xứ Nam-kỳ, hằng lấy sự nhơn-quyền công-lý mà cai trị muôn dân; lấy sự học-thức văn-minh cực điểm mà quản khai dân-trí; lấy báo-chương, diễn-thuyết, khuyến-học làm đầu mà thức tỉnh giấc ngủ mê mang của dân Nam-việt, quyết lần lần dìu-dắc ra khỏi chốn u-minh tăm-rạp đem lên đến vỏ-đài văn-minh như mình vậy.

Một miền nê-địa u thâm mà nhà nước Đại-pháp lấy hết tài, hết sức, hết sự bác-học cao xa mà chỉ vẻ cho dân Việt-nam, lấy sức lực mạnh-mẽ, vùi tro bụi, lấm thang bùng, nong nã đua nhau khai mở, nay trở nên một khoảnh đất xinh tốt, địa quảng điền phì, ai trông vào không phục tài bác-học văn-minh Đại-pháp. Trên bờ thì bồi đắp đường cao lộ lớn, lập lũy cất thành, làm ra một vẻ phiền hoa chỉ địa vô xứ bất phong lưu. Còn về đường thủy thì đào kinh xẻ rạch, sông sâu nước chảy vô xứ bất thông thương. Chánh-phủ chẳng tiếc bạc muôn-muôn triệu-triệu đặng khai hóa đường bộ đường thủy miễn cho đặng châu lưu khắp xứ thuộc địa của mình. Ấy là có ý muốn mở cuộc thương trường cho con dân rộng đường giao tiếp. Ấy là dề ý thầy-trò, muốn lo về đường sanh-hoạt hậu lai cho người mình dìu-dắc, chịu cho mình bảo hộ. Mà về cuộc thương trường nầy ai đứng tên đầu sổ? — Có phải là khách-trú chăng? Kẻ đó người phương tây, chà, bà lai, nhựt-bổn.

Dân Nam-việt hễ đủ tài học-thức, vẫn có biết lo vào đua cửa quyền; làm quan, làm thầy. Kẻ ít học mới đành về cầm cày, đánh lưới. Còn nghề buôn thì giao trọn về tay dân dị bang người ngoại quốc. Vậy nên, chẳng nói chi chốn phiền hoa thị tứ, cho đến các nơi sản giả thủ quê cũng có khách-trú ở bán buôn hàng xén, cho vay đặt nợ, bạc tháng tiền ngày, sắm vườn mua ruộng. Còn ngãnh lại châu-thành Cholon, thì mất xem mê-mẩn bình như còn đương giấc chiêm-bao, thấy tỉnh Bắc-kinh cũng là thành Xăn-xên chi đó vậy. Tường cao phố rộng, dãy-dọc dãy-ngang, lầu mấy từng cao chớn chở. Về mê thương, thì thôi, đã dành cho một mình một chợ, còn ai vào mà tranh cạnh nữa chăng! Nhà máy-xay cất dài theo mé sông, từ Bình-Tây chí Bình-đông; kho lẫm rộng thinh-thinh, lúa chất cao vọi vọi. Ôi! là khách trú muôn trùng khách trú lạ, Việt-nam một khoảnh Việt-nam-quen. Ai mà không nói châu thành Cholon là châu-thành chệc; (ville chinoise) cho đến người Langsa cũng đều cho vậy.

Saigon sánh với Cholon thì một bảy một mười. Cũng đường khắp nẻo đều có khách-trú ở. Thị-tứ như đường Catinat-Charner cũng đều có khách-trú bán buôn chen lộn.

Đại-pháp quốc là nước cường-thạnh, văn-minh cực điểm miền Tây-địa. Trên hoàng cầu nước nào nghe đến tên mà chẳng khiếp kỳ oai, hoài kỳ nghĩa. Thật vậy! Quả nhiên vậy! Rất khen thay cho Chánh-phủ Đại-pháp sang qua bảo hộ Việt-nam hằng lấy sự công chánh, lấy nghĩa thầy trò mà đãi dân Việt-nam; lấy sự hòa hảo mà mở rộng đường xuất nhập cho dân tha bang dị quốc; khen thay Chánh-phủ lấy sự văn-minh tốt chúng, đại-độ vô cùng cho phép dân ngoại-quốc vào thuộc-địa mình mà mua đất sắm vườn cùng khắp; lập lò, lập xưởng, kho tàng đồ sộ, lầu các nguy nga; đã không để ý hềm nghi, lại cho quyền tự-do bình-đẳng thật đáng kính, đáng trọng lòng rộng-rải của Chánh-Phủ; cũng bởi Chánh-Phủ biết rằng: Người mình đã bảo bọc đủ mọi đều, cho cơm ăn, cho đất ở, thọ ân thâm nghĩa trọng của mình; ngày kia dầu kết cuộc có đất lộ đi nữa, không lẽ [illegible] phản mình cho đặng ấy là lòng đại độ đó. Thấy dễ vậy, khách-trú lại muốn lấy thương chiến mà công kích. Mua sắm chốn thị-thành cho phỉ sức rồi chen, vào chốn thôn quê mà mua vườn sắm ruộng, mua đất cất nhà; lần lần muốn mua cho hết đất Châu-thành đặng lớp thì lập hảng buôn, lớp thì cất phố cất nhà cho mướn. Há chẳng e một ngày kia, sẽ thấy mấy ông Phương-tây mướn phố khách-trú mà ở hoặc ở đậu đất khách-trú sao? Chẳng vậy thì phải lui ra chung quanh kinh thành mà ở. (Bởi vì người Phương-tây sang Việt-Nam là cố ý trải qua ít năm rồi trở về cố thổ; còn khách-trú lại khác, mua đất sắm vườn lập nhà cửa qui mô là cố ý gầy dựng cho nên nghiệp cả. Há còn mong chi huởi thùng xáng nữa chăng? Còn dân Nam thì càng ngày càng dan ra, rút ngay về chốn thâm sơn cùng cốc mà ở, hoặc về ruộng mà ở tá-điền cho khách-trú cùng mướn đất khách-trú mà làm. (Sự mướn đất chệc làm ruộng hiện nay đã thấy rồi). Thấy vậy tôi lấy làm ngậm ngùi thay cho cái mối tương lai xứ Nam-kỳ. Tôi mằng sợ chẳng bao lâu, tượng cảnh nước ta có lắm vẽ đáng buồn, đáng lo và đáng sợ. Nên chi tôi vẫn có lòng xót thế, thương đời, có dạ cảm tình đồng-chủng, khiến tư tưởng về lối tương-lai xứ Việt-Nam hoài, làm ra lắm con đem dề nầy phô trên báo cho ai là bực thượng-lưu thức-giả, ai là chí sĩ trượng phu quảng kiến đa văn, mưu mô nhã thảo, lo làm sao liệu làm sao cho cái mối tương lai nước nhà không rắm rối?

Chẳng dè may, tôi mảng có lo quanh tính quất, gỡ chưa ra trăm mối vò tơ, bổng nghe, trẻ em ngày nọ đem báo L. T. T. V. về đọc cho tôi có khoản nói Chánh-phủ đã lo xa, phòng bị ngăn ngừa đều tệ ấy. Là Chánh-Phủ đã cấm dân Tàu khai khẩn điền địa trong xứ Nam-kỳ nầy. Chẳng những cấm khách-trú vậy thôi, Chánh-phủ còn biết khách-trú sang Nam lập nghiệp lâu đời, phần nhiều có vợ Annam sanh con để cháu, dâm gốc dâm rể đã nhiều, nên cấm tới người đờn-bà Annam trao thân gởi mình cho khách-trú đứng tên mà xin khai-khẩn thế.

Nghe qua, tôi rất mầng, vỗ tay mà cười rể, cười mà thương, cười mà kính, cười mà trọng, cười mà khen Chánh-phủ Langsa thật là nhiều nghe rộng thấy. Tôi cũng cười nói mà chỉ vẻ cho trẻ em rằng việc làm của Chánh-phủ đó thật bày tỏ rõ ràng Chánh-phủ hết lòng lo lắng cho dân Annam, vì chẳng khác cha mẹ thương con vô sở bất chí.

Tôi còn một đều ước mong trông thấy là nghị cấm dân ngoại-quốc, nhứt là dân Trung-Huê mua sắm đất cát và phố-xá trong xứ Nam-kỳ, như Trung-Huê đã cấm người phương Tây kỳ ngụ trong Trung-Huê quốc vậy.

Đặng vậy, mới gọi hoàn toàn cho; khỏi lo ngày sau, đất cũ chẳng về người cũ.

Nguyễn-nhựt-Tân.

VIỆC MỚI TRONG NƯỚC

ĐỨC KIÊM-THƯỢNG DỰ CUỘC ĐẤU XẢO MARSEILLE

Cứ tin Chánh-phủ, thì quan Khâm-sứ Trung-kỳ thay mặt dân-quốc Chánh-phủ mời Đức Khải-Định sang Pháp ngự xem cuộc đấu-xảo Marseille năm 1922, mà bổn báo có nói trước đó.

Việc Hoàng-thượng ngự-du Đại-pháp, quan Toàn-quyền có điển-tin về bộ Thuộc-địa; quan Thuộc-địa-bộ Thượng-thơ có hồi điển-tin lại — tỏ ý rằng Chánh-phủ Đại-pháp lấy làm mừng rằng Việt-nam Hoàng-đế cùng Thái-tử muốn sang Pháp-quốc trong kỳ đấu-xảo Marseille năm 1922, vì việc chánh-trị quan-trọng và là một việc vẻ vang cho lịch-sử nước Nam vô cùng.

* *

Thời-đại nước ta buổi nay là buổi dân-chí đang cấp cấp mong cùng nhau vào đường tấn-tiến, kỳ đến được cái mục-đích văn-minh học-thuật ở thời-đại nầy, nhà ngôn-luận trong nước ta — cầm cây viết, ai lại chẳng vui biên việc mới trong nước, hở mai ra, ai lại chẳng vui nói việc mới trong nước. Hai chữ «việc mới» đối với nước ta trong cái thời-kỳ nầy, thật là một vật qui-hóa vô-song. Thì ta tưởng tương-lai đây có lẽ hai chữ «việc mới» nầy là cái mầm khai-dân-trí vậy. Hai chữ «việc mới» có giá-trị thay....!

Nhờ thế, mà quốc-dân ta thường nghe, thường thấy, thường nói, thường biên chép được biết bao nhiêu là việc mới của dân-tộc văn-minh buổi nầy: Kìa là súng đại-bát bắn xa đến năm sáu trăm ngàn thước của ông Delamare Maze bát-vật khoáng-học là quan cơ pháo-thủ của đạo binh Langsa, nào là tàu đi ngầm dưới đáy biển, nào là máy bay vượt trên không, nào là vô-tuyến-điển lên không-trung thông tin-tức cả thế-giới v...v... Suy đấy, thì «việc mới» đối với dân ta bây giờ, thật một phương thuốc bổ-dưỡng dân-trí, vô giá vậy.

Nhưng việc mới kể trên đó, toàn là việc tấn-bộ về đường học-thuật.

Hiện cứ tin Chánh-phủ nay: **Đức Kiêm-thượng dự cuộc đấu-xảo Marseille**, *thì là một việc đối với lịch-sử nước ta, lại là mới mẽ lắm vậy.*

Việt-nam quốc-sử ta gây nên đã bốn ngàn năm truyền đề nhẳng giờ, suy ra, thì nước ta cũng một nước khai-cơ sớm lắm. Nhưng từ bốn ngàn năm trở lại đây quốc-dân ta chưa từng nghe có một vị Đế-vương du-lịch ngoại-quốc.

Đến thế-kỷ nay là thế-kỷ năm châu như một, dân-tộc nào cũng đua nhau chen lấn trên cạnh trường — nhược-nhục cường-thực, không sống bống thất mặc dầu, nhưng ai cũng phải giữ nhau, tiếp đãi nhau một thể-lệ giao-tiếp vậy. Nước nào có tài du-lịch nhiều chừng nào, thì cái trí quan-sát của người ta càng bổ ích cho nước nhà người ta chừng ấy.

Nay Hoàng-thượng ta, hoài-bảo cái chí to tác sâu xa, khởi cuộc du-lịch Âu-châu từ đây, một khiến cho tình luyến-ái Pháp-Nam thêm bền chặc, hai nữa Ngài quan-sát hiện-tình văn-minh của Thượng-quốc; chẳng kể những đều cần-yếu về đường chánh-trị của Pháp-Nam sau khi xuất-dương của Ngài, chỉ bàn qua hai điều kể trên đó, thì đã tưởng-tượng được ít nhiều cuộc du-lịch Âu-châu của Ngài đối với Việt-nam dân-tộc, còn gì qui-hóa bằng, hạnh-phúc bằng. Mối tình luyến-ái kết chặc từ đây, con đường tiến-hóa rộng mở cũng từ đây vậy. Mong lắm thay!

Vậy xin báo tỏ quốc-dân ta cùng hoan-nghinh một việc trải bốn ngàn năm trong quốc-sử mới có lần nầy là thứ nhứt.

T. T.

CÁI TRÁCH NHẬM GIÁO-DỤC

CON TRẺ Ở TRƯỜNG TIỂU HỌC

Hai kỳ báo rồi luận-giả có bàn đến cách giáo-dục chữ quốc-ngữ sơ lược ít nhiều, để nhà hữu-chí trong nước nghiên-cứu sự giáo-dục lại thế nào, tưởng cũng đều quan trọng cho học-giới nước nhà ta vậy.

Nay xin bàn qua cái trách-nhậm giáo-dục con trẻ trong trường tiểu-học, để các ngài ở trong chức-nghiệp ấy thể-tất mà giáo-dục thiếu-niên ta khi mới vào trường tiểu-học.

Thế thường ai cũng khinh-hốt sự giáo-dục ở trường tiểu-học, cho rằng chốn tiểu-học chưa phải là chốn lập-thân hành-đạo gì được. Mà thật quả vậy, tưởng thế là nhầm. Là vì cách dạy chữ quốc-ngữ trong trường tiểu-học, bất quá cũng học đánh vần, tập viết, tập đọc cùng là học cửu-chương, v. v. Cái chương-trình giáo-dục con trẻ tưởng cũng không ngoài cái phép đó nữa. Nên chi ai có con đem đến trường cho học xem đường như gởi con cho thầy chăn giữ cho vậy, chớ không có ý-tứ gì thâm-thiết về đều quan-hệ đến trí-thức và tánh-tình con trẻ về sau, nên hư cũng có do thuở nầy là thuở cả tánh-tình, chí-ý con trẻ đã nhuộm vào cái phép-tắc của trường tiểu-học nầy rồi. Phàm người có con, ai ai cũng mong cho con mình cái ngày bước chưn vào trường Trung-học, Đại-học là cái ngày thỏa nguyện trông thấy được con mình tài học đã tăng-tiến được rồi; cái hi-vọng chỉ còn trông sao đến ngày con mình chiếm đặng cái bằng-cấp tốt-nghiệp đó là xong, là công-danh hiển-hích rồi. Nhưng kỳ-trung không hay: Ôi! đã mất một khoảng đức-dục ở các trường tiểu-học rồi.

Luận-giả thường có tiếp chuyện với năm ba vị có con cho học đã thành-tài, song kỳ-trung vẫn còn chau mày về đều con mình ngỗ-nghịch. Vậy cũng nên thuật lại sau nầy, để độc-giả được rõ, ấy cũng đều có ích cho học-giới ta vậy.

Lúc nọ có ông nghiệp-chủ tiếp chuyện với tôi hồi lâu, lần lần bàn đến cái mục-đích sự giáo-dục văn-minh xứ ta bây giờ. Nói qua đến đây, người lại chau mày, xem có vẻ buồn thảm và bất-bình lắm. Tôi trông cái thần-sắc của người có vẻ không vui, mới hỏi rằng: « Duyên sao ngài dường không thích về học-giới ta nay lắm vậy, hoặc có chỗ gì bất-bình chăng? »

— Không, không. Sự học là đều mở mang trí-thức cho con người; người xưa có nói rằng: « *Làm người không học, không biết suy xét việc xưa nay, thì chỉ khác loài thú có cái mặc quần và mặc áo vậy thôi* ». Thế đã rõ sự giáo-dục là một việc trọng-đại của con người đời lắm vậy. Muôn việc gì thạnh-suy, cường-nhược, tồn-vong, vinh-nhục, đối với nước nhà, với dân chúng, đều quan-hệ đến việc có học cùng không học cả, nào phải sự học mà hại đến ai đâu.

— Bởi bàn đến việc giáo-dục, mà tôi trông ngài — cái khí-sắc có vẻ không vui, nên hỏi quá lời, xin miễn cho.

— Tôi rất cám ông lấy nhẫn-lực mà độ đến lòng tôi được, thế là bạn tri-tâm lắm vậy. Vậy tôi cũng nhân tỏ cho ông rõ về các đều chẳng may của nhà tôi cũng về cái nghĩa giáo-dục mà gây nên vậy.

Tôi đã có tỏ ý cùng ông trước đó: phàm muôn việc gì thạnh-suy, cường-nhược, tồn-vong, vinh-nhục, cũng do ở có học cùng không học mà ra. Thế thì ông đã rõ tôi là người không phải khinh-bỉ việc học; làm người muốn lập-thân hiển-vinh với đời, tất phải noi đường ấy mà ra cả. Mà thật ai cũng nhờ nơi đường ấy mà nên vậy.

— Thế thì việc chẳng may của Ngài ở đâu?

— Ai cũng nhờ sự học mà nên, ai cũng nhờ sự học mà lập-thân hiển-vinh. Song nhà tôi vì học mà riêng chác lấy buồn! Chẳng giấu chi ông: Ngày nay tôi buồn thảm bất-bình đây, là do ở lòng ham cho con ăn học vậy.

(Còn nữa). T. T.

Vô-tuyến điện

Đức Giám-quốc Millerand và phu-nhơn ngày thứ năm có thết tiệc đãi các quan đi dự-nghị Hội-nghị Hoa-sinh-tôn.

Ngày thứ tư ông Tardieu vấn-nạn thì ông Briand nói rằng chánh-sách của Pháp là chánh-sách hòa bình cho nên sang Hoa-sing-tôn ông chỉ muốn là cho Mỹ và Nhựt khỏi tranh thương mà thôi. Về vấn-đề giảm binh, quan Thủ-tướng nói rằng ngày nào mà vạn-quốc hiệp lại làm thế nào cho Pháp được vững-đặt khỏi sợ lân quốc xâm lăng, ngày ấy Pháp mới là định việc giảm binh được. Hiện thời nếu Pháp chẳng được lợi gì khác bù chì, chẳng hề khi nào ông ưng để cho Pháp phải thua sức các nước.

Tin Hà-nội ngày 29 Octore 1921.

Cấp bằng thuyên bổ

A — Các ông kể tên sau nầy được giao về quan Thống-đốc Nam-kỳ nạp dụng:
1. — Ông Nguyễn-văn-Thao, tham-biện Công-chánh (agent technique) hạng-tư;
2. — Ông Ngô-tấn-Ngãy kêu là Chơn và ông Nguyễn-thới-Hiền thừa-biện hạng tư thuộc ngạch Công-chánh (Travaux publics.

B. — Các ông giao về quan Thống-sứ Bắc-kỳ nạp dụng là:
Ông Đoàn-Rạng, thừa-biện hạng tư ngạch Công-chánh,

C. — Giao cho quan Thống-sứ Cao-Miên nạp dụng:
1. — Ông Nguyễn-văn-Tuyết, tham-biện Công-chánh (agent technique) hạng tư:
2. — Ông Nguyễn-văn-Lang, thừa-biện hạng tư ngạch Công-chánh

D. — Giao cho quan Thống-sứ Trung-kỳ nạp dụng:
Ông Nguyễn-văn-Thượng, tham-biện Công-chánh (agent technique) hạng tư.

Tin Havas ngày 27 octobre 1921

Vụ vua Sạt-lờ

Hội-nghị các sứ-thần định cho một chiếc tàu binh của Hồng-mao đậu tại bến Bu-đa-bết đưa vua Sạt-lờ sang thành Ga-lách (Galatz) chờ cho các nước định cầm-ngục ngài ở đâu.

A-lơ-măn và Bô-lô-ne

Chánh-phủ A-lơ-măn đã duyệt-y tờ giao-ước với Chánh-phủ Bô-lô-ne về đường kinh-tế ở Thượng Xi-lê-xi.

Đọc thử mà coi

Cũng còn tánh xấu, chưa chịu bỏ;
Chắc là có kẻ gian vào phòng Trạm

Từ hồm rày, thấy nhựt báo đăng luôn mấy kỳ bị mất báo, rằng: Mấy ông có mua nhựt-báo phàn phiền cùng Tổng-lý lắm lắm, nay tôi lại nghe xã-trưởng làng....., hỏi tôi sao nhựt-báo xuất bản mỗi ngày mà có khi một tuần mới có gởi một cái. Tại sao vậy? Hay là sửa ngày xuất bản lại rồi sao?

Tôi ngẫm nghĩ một hồi lâu mới trả lời rằng: « Chắc có khi bị kẻ gian vào phòng trạm mà đạo báo, chớ không lẽ nhà báo làm sai sót; dầu có sót thì sót một hai kỳ mà thôi, chớ có đâu liền liền như vậy ».

Vậy tôi xin ai đó, đừng chơi cắt cớ vậy nữa mà! Hại người mất công đòi hỏi và trả lời mãi thế. Việc ấy xấu lắm da, đừng làm vậy nữa có ngày phải bị......

NG.-THÀNH-PHỤNG.
Demeurant au Village de Vĩnh-khánh Canton de Minh-đạo.
BENTRÉ.

* *

Luôn dịp, Bổn-báo xin tỏ cho chư độc-giả biết rằng, vì những thơ gởi đến kêu nài về sự mất báo mỗi ngày. Bổn-báo Tổng-lý đã có viếng quan Đầu-lí Điển-tín mà phân trần tự sự. Quan Đầu-lí Điển-tín hứa với Bổn-báo Tổng-lý rằng ngài sẽ chạy tờ khắp cả các nhà-thơ mà dặn-dò từ đây phải để ý xem sóc kỹ cang về việc gởi đi cùng là việc phân phát nhựt-báo. Ngài lại có dặn Bổn-báo Tổng-lý, từ rày sắp về sau, hễ có thơ ở đâu gởi đến kêu nài nữa, thì cho ngài biết, đặng ngài mở đàng cật vấn cho ra mối.

Ấy vậy từ đây, chư quí độc-giả thường bị mất số báo, khá để ý dè chừng, coi cớ mất bởi đâu, rồi gởi thơ đến cho Bổn-báo biết. Bổn-báo sẽ làm ra lẽ cho kẻ bất lương biết sự cấp báo luật hình phạt nặng nhẹ thế nào, và cũng sẽ gởi những số thiếu đến mà bồi đủ lại cho. Chớ thật công việc gởi báo, nhà-báo làm một cách rất kỹ cang, không thể nào sai sót; nhứt là từ ngày có những thơ kêu nài, nhà-báo, về công việc ấy, lại kiểm điểm càng nghiêm hơn nữa.

Xin liệt quí khả kỳ.

L. T. T. V.

Một việc rủi ro

Xe hơi ông Lê-thành-Tường bị lật

Hôm tối thứ sáu bạn đồng-nghiệp *Lê-thành-Tường* tổng lý kiêm chánh chủ-bút báo « *Echo Annamite* » gặp tôi tại nhà-hàng *Phú-toàn* ở đường Courbet, ngài có rũ tôi đi ra Baria chơi, hứa rằng hai ba giờ tuở về, kịp sáng đi làm việc. Thời may tôi mắc việc nên phải từ nan. Chừng ông *Lê-thành-Tường* mới mướn xe 1861 mà đi cùng gia-quyến và bậu-bạn. Nghe lại thì ông *Lê-thành-Tường* đi rước một người bà con đau nặng cần phải chở đến Saigon cho quan lương-y Langsa khán bịnh. Khi xe hơi vừa chạy thì có một tên thợ-máy ở sở Điển-tín ngoắt xe lại, bảo chờ cho va đi với, ấy là cái ngòi sự rủi của tên nầy đó.

Đến 12 giờ khuya xe-hơi tới Baria, 2 giờ chở người bà-con bịnh rồi xe-hơi quay trở về. Chư-tôn cũng choán biết, lúc nào mình đi chơi sáng đêm thì mệt-mỏi ra làm sao và buồn ngủ dường nào, nên lẽ cố-nhiên tên cầm bánh xe-hơi ghe phen ngủ-gục, cầm bánh xe đâm bậy. Thấy vậy tên thợ máy sở điển-tín ngồi gần một bên, mới bảo tên cầm bánh-xe thôi ghé lại nghỉ tốt hơn, chớ ngủ-gục đây cầm bánh-xe đâm bậy, rồi mang khốn bây giờ. Tên cầm bánh xe-hơi đáp từ lại không sao đâu. Rõ ràng tới cây số 60.700, xe-hơi nhẹ chạy đụng nhằm một cái cây, làm cho xe-hơi phải lật, cả thảy 10 người ngồi trên xe đều bị té nhào, kẻ nằm trên người nằm dưới. Trong một chặp thì cả thảy lồm-cồm ngồi dậy, chỉ có một mình tên thợ-máy sở điển-tín chết tươi, không ngồi dậy. Xe hơi lật đó làm cho người bà-con của ông *Lê-thành-Tường* lại càng bịnh thêm nữa, còn bao nhiêu đều bị bịnh nhẹ không sao.

Sớm mai bữa đó quan Tham-biện *Damprun* có thân hành đến tận nơi và dạy chở cả thảy đến nhà thương cho quan Thầy khán bịnh.

Tôi xin thay mặt cho Bổn-quán và nhơn danh tôi mà cầu chúc cho bạn đồng-nghiệp *Lê-thành-Tường* qui-thể bình an, và nhứt là người bà-con ngài bịnh đặng mau thuyên.

Trần-văn-Chim.

CHỨC VIỆC THƯƠNG-GIA TƯƠNG-TẾ HỘI

Lạc-thành Nghĩa-địa

Hội tương-tế của chức việc thương-gia Annam ở Nam-kỳ, từ ngày dựng nên đến giờ, thế xem thạnh phát. Ấy cũng nhờ chư hội-viên sẵn dạ nhiệt-thành. Chẳng những đồng tâm lo-lắn về ích-lợi riêng cho hội mà thôi mà lắm khi cũng để ý lo về ích-lợi chung cho người trong xứ.

Sau lại nghe qui-hội có lập một cuộc Nghĩa-địa tại Phú-nhuận riêng để cho người trong hội. Nay cuộc Nghĩa-địa ấy làm xong; nghe qui-hội định ngày 13 Novembre, đúng 9 giờ ban mai, qui-hội làm lễ lạc-thành.

Tưởng chắc ngày ấy, chư hội-viên sẽ tề-tựu đủ mặt và lễ lạc-thành cũng sẽ trọng hậu.

Bữa qua, có lời của Hội-trưởng gởi thông cho Bổn-báo cũng y vậy. Là ngày 13 Novembre, 9 giờ ban mai làm lễ lạc-thành Nghĩa-địa. Đến ngày 20 Novembre, 8 giờ rưỡi tối, nhóm đại-hội tại nhà hội ở đàng Catinat 153.

Bổn-báo lấy làm vui mầng mà kính mấy lời ngợi khen qui-hội.

L. T. T. V.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường (scan từ microfilm của Đại Học Cornell)

HỞI NGƯỜI ANNAM Chớ nên lộn thuốc của Ngoại-quấc với thuốc **Xứ Algérie** là Thuộc-địa Langsa. Hễ biết lựa **thuốc rời** và **thuốc trái đất** ở xứ Algérie mà hút, thì tức là dùng đồ thờ sãng **Algérie** quả thiệt là đồ thờ sãng Đại-pháp và chẳng có thứ thuốc nào ngon bằng. Hãy nên hút thuốc hiệu ***Trái Đất***

Thế-giới Tân-văn

Ăn-cướp văn-minh.

Tin thành Londres ngày 21 Octobre 1921.

Năm thằng ăn-cướp vào nhà ngân-hàng Hochelega tại Elie, bỏ thuốc mê cho viên Quản-lý và hai người làm công đờn-bà rồi ra tay bẻ khóa tủ-sắt. Phá được tủ sắt mặt tình hốt bạc. Và bạc đồng và văn-khế lấy được năm muôn đồng dollars. Khuân hết đem xuống xe hơi mở máy chạy hết chữ. Chẳng dè chạy mau quá xe không day trở được bị đụng, ngã hư xe. Nhưng mà trời hãy còn dung gian-đãng, xe đụng lề mà mạng người không sao. Năm chú ăn-cướp thả bộ mà bỏn-đào nhi tẩu, xông-pha đồng ruộng cỏ cây bất kể gai chông sành-sỏi. Còn một chút nữa chúng nó thoát thân được, rủi sao có người ngó thấy chỉ đường cho lính tuần cảnh đi theo bắt lại. Ba mươi đời ăn-cướp chạy đâu thoát được lưới trời, chẳy kịp cũng phải đến Tòa lãnh án.

Đông-Pháp Thời-sự

SAIGON

Bắt đứa sát nhơn.

Vâng lịnh quan Biện-lý, sở Mật thám mở đường tra vấn và truy tầm trong vụ ngày 20 octobre 1921, có người đánh Ngô-v.-Bông trọng thương qua ngày 21 nó chết tại nhà thương Cholon.

Bắt đặng tên Trần-bá-Chỏi, kêu Trần-v.-Ngơi cũng kêu là Nơi (nhiều tên dữ!) 19 tuổi, (còn nhỏ mà!) nghề làm mướn, ở làng Thới-tứ (Giađịnh), tra hỏi nó thú thiệt đầu đuôi rồi giải Tòa.

Tên sát nhơn nầy là bà con cô cậu với tên bị giết. Còn Trần-bá-Tùy, 32 tuổi, ở làng Thới-tứ (Giađịnh) anh ruột của Chỏi, cũng giải Tòa cang vì tội chứa đứa sát nhơn.

Bắt nữa.

Tên Võ-văn-Huê, kêu Quảng, cũng kêu là Hai, 19 tuổi, không nhà cửa không chỗ làm ăn, bị tập nữa vì tội đoạt đồ phụ tùng xe kéo giá 40$50 và lãnh trước 10p.00 của Phạm-văn-Tư .. mà đi, nay đã bắt đặng giải Tòa rồi.

Móc túi.

Nguyễn-văn-Muồi, kêu Muồi, kêu Cam, cũng kêu là Lê-văn-Cẩm, mới 20 tuổi mà đã lãnh đặng năm án rồi, nghề kéo xe kéo, ở đường Colonel Grimaud, đã bị bắt giải Tòa cang vì tội móc túi lấy bóp-phơi có 3p.70 và giấy thuế-thân của tên Phan-văn-Phong, 45 tuổi, ở đường d'Arras, số 14.

Mất

Phan-văn-Ngọc, 37 tuổi, ở làng Phước-long-Đông (Giađịnh) cớ mất một cái giấy cầm đồ số 2138 ngày 14 mars 1921, cầm một cây kiền và ba chiếc vàng giá 55p.00.

Xe máy.

Ông A... là giáo sư ngụ nhà hàng des Messageries Maritimes, cớ rằng một tên la mặt cỡi mất cái xe máy của ông hiệu «Aiglon» số 4952, giá 75p.00.

Đoạt kiền vàng.

Thím Lý-thị-Ph... buôn bán ở đường Alsace Lorraine, số 35 có mướn một con tớ gái tên Ng.-thị-Thục, 21 tuổi. Thím cho nó mượn một cây kiền vàng 43p.00 đặng nó đeo, chẳng dè nó đeo đặng kiền rồi đi mất.

Bạn chài không biết lội.

Ng.-văn-Th.. tài công ghe chài số 208 ở Thủ-đức (Mytho) cớ rằng tên bạn Lê-v.-Sang, 44 tuổi, rủi té xuống sông chìm mất. Kiếm thây không đặng.

Ai bỏ quên.

Lê-văn-Quan, kéo xe kéo số 1403 có đem nạp bót một cái quần cụt, một đôi dày «sudé», một cặp nịch chơn bằng nỉ, một đôi vớ, một sợi dây nịch thung, thấy là cuộc tiệc đá banh của một người Tây bỏ quên trên xe nó.

CHOLON

Xe đụng

Sốp-phơ Đinh-văn-Chánh, 26 tuổi, cầm máy xe hơi số C. 1842 chạy đường Thủy-Bình đụng nhằm xe kéo số 1225 xa phu là Võ-văn-Kiết, 36 tuổi ở làng Bình-hưng-Đông (Giađịnh).

Xe kéo hư hết hai bánh.

Bối

Chú Văn-văn-Oai, 35 tuổi, ở làng Giang-Hòa (Sốctrăng), nghề làm ruộng, đi ghe lên Cholon, tối bữa 27 tây lối một giờ khuya bị bối qua ghe lấy hết 15 đồng bạc, áo quần 3 đồng và giấy thuế thân năm 1921.

Cũng là xe hơi

Hôm 24 octobre, lối 6 giờ rưỡi mai, xe hơi số 1939. C. của Ng-minh-H... đụng tên chệc Trần-Khai 59 tuổi, té chảy máu chút đỉnh. Chủ xe cho nó tiền nó xin bãi nại.

Chơi xấu quá

Cô Ng-thị-M... 20 tuổi, thợ may ở đường Charles Thomson cớ rằng một người đờn bà kêu là thị-Năm, 25 tuổi, ở chung với cô một nhà, trộm của cô một cái áo xuyến đen, một cái quần lãnh đen, một cái khăn choàn hầu cũng đen, hết thảy 8 đồng, và một cái áo hàng đen 13 đồng của Lê-thị-Ng: mướn may. Tóm hết trốn mất.

Chết chìm

Thằng nhỏ Lê-văn-Cam, 3 tuổi, con của chệt Hà-Ta, bang Quảng-đông, ở đường Lò-gốm, chơi dựa mé sông Arroyo Chinois rủi té xuống nước chìm ngấm. Vớt thây lên nó đã ninh thở. — Chôn.

Tống khẩu

Ng-thị-Sâm, 22 tuổi, nghề tổng khẩu ở làng Bình-hòa-Xã (Giađịnh) đã bị bắt giải Tòa cang vì tội trộm trang vật đáng 100 đồng của Phạm-thị-Nh... 33 tuổi lần-khạo ghe chài số 5252, đậu tại Rạch-cát.

Chạy luôn

Phan-Thân, 33 tuổi, bang Quảng-đông, đánh xe kiếu số C. 171, ở hộ 7. cớ bót rằng xe nó đi đường Thủy-Bình, gần đường Tanneurs bị một cái xe hơi đụng nhằm xe nó rồi chạy luôn, coi số không kiếp. Xe hư hao chút đỉnh.

Cuộc hành trình quan đô-thống Joffre

Nghe nói Chánh-phủ Đông-pháp sẽ phái-ủy một viên đại-tướng sang qua Singapore đặng rước quan đô-thống *Joffre* và trình cho ngài biết cái chương-trình về cuộc nghinh tiếp ngài tại Đông-pháp.

Trong ba mươi ngày quan đô-thống ở tại Đông-pháp, thì lễ nầy tới lễ nọ bày ra đặng ăn mừng, thế nầy chắc ngài sẽ mệt mỏi lắm.

Tại Namkỳ, Trung-kỳ, Namkỳ sẽ có diễn-binh, và tại Thanh-hóa, tại Dolen là chỗ ngài khi còn đóng ba lon (quan ba) đã bị binh, cũng sẽ có diễn binh, và có một người lính cựu đọc một bài nhắc sự tích của ngài khi trước.

Một tên thủy-thủ Nhựt-bổn mất biệt tích

Hôm nọ có ba tên thủy-thủ Nhựt-bổn vào một chốn lầu-xanh kia ở bến Xóm-chiếu mà chơi. Vì trả tiền ít nhiều sao đó, nên gây ra một trận tranh đấu ba tên thủy-thủ Nhựt với mấy cậu «đóng cửa rút cầu».

Rốt cuộc ba tên thủy-thủ Nhựt thua nên chạy xuống tàu hai tên còn một tên nữa chạy đâu mất đã mấy ngày rồi mà chưa thấy xuống tàu. Kẻ nói vầy, người nói khác, theo lời bàn phần nhiều thì chắc tên thủy-thủ Nhựt kia bị đánh chết quăn xuống sông, thế mà cũng chưa át. Sở tuần-thành còn tra xét.

Bịnh vợ, nên đánh em vợ chết

Mới giải qua Tòa một vụ như vầy: Vãn hôm ngày 23 octobre tên *Lê-văn-Cẩm* đi qua thăm chị mình là vợ chú xã *Phạm-văn-Nỡ* ở làng Tuy-thạnh. Đang lúc ăn uống tên *Lê-văn-Cẩm* cãi lẫy sao đó với chị nó, tên xã *Phạm-văn-Nỡ* ra binh vợ ban đầu còn nói qua nói lại đến sau mới ra tay đánh nhào. Tên *Lê-văn-Cẩm* ra về thọ bịnh 11 ngày rồi chết. Bởi cớ vợ tên *Lê-văn-Cẩm* đi thưa quan, nhưng mà may *Phạm-văn-Nỡ* làm xã-trưởng đương-niên, nên quan còn để ngoại hầu tra.

Hội-đồng Chánh-phủ

Hội-đồng Chánh-phủ năm nay hội tại Saigon ngày 15 novembre 1921.

Quan-đốc-học trường Bổn-quốc

Ông *Mathieu* professeur de l'Enseignement du 2e degré nay bổ đi quản đốc trường bổn-quốc (Chasseloup-Laubat) thế cho ông *Sentenac*.

Bổn-quán kính vài lời chào mừng quan đốc-học *Mathieu*.

Hướng truyền

Quan Thống-chế Joffre sẽ đến Trung-kỳ

Nay phỏng nghe rằng quan Đô-Thống Joffre trước khi ngài đến Bắc-kỳ ngài sẽ ghé lại Kinh-đô Huế ở hai ngày và đến tỉnh Thanh-hóa ở một ngày để dự những cuộc khoáng tiếp và viếng thăm những nơi trận-địa mà trong mấy mươi năm trước ngài từng đánh dẹp mà nay hãy còn dấu tích cựu thời.

Nay lược kể đại ý đề độc giả chư tôn đồng lãm: Hai hôm ngài ở Huế thời chiếu theo quốc-lễ thời thế nào ngài cũng vào Đại-nội yết kiến Hoàng-thượng rồi Hoàng-thượng suất-đình Thần đến đáp lễ tại Phủ-khâm sứ rồi ngài lại dự lễ duyệt binh, trong khi ấy thời quan Khâm-sứ sẽ sức cho tất cả các tỉnh đưa đến những người lính tùng chinh ở Đại-pháp đã từng có chiến công và được thưởng chiến thứ bội tinh đều tựu tại Huế để ngài thưởng duyệt.

Khi ngài đến tỉnh Thanh-hóa thời ngài sẽ đến viếng một nơi chiến lũy ở Phủ Hà-trung củ là nơi Ba-đình là nơi ngài đã thắng trận và đã được kỳ-lục quân-công, và nơi Đò-lên cũng là nơi ngài đã lập được chiến-công lớn rồi ngài lại đóng Bội-tinh chiến thứ cho một người lính Pháo-thủ ở Tỉnh ấy; người lính ấy là khi ngài đến chinh chiến ở đó ngài đã từng biết và từng khen mà nay vẫn còn sống, tuy đã lâu đời mà tên họ và công lao ngài nhớ rành rành. — Vậy thời những nơi ấy sẽ tu chỉnh lại giống một cách trúc kiến hào lũy buổi cựu thời để ghi nhớ lấy tiền công của ngài đã từng xông pha lao lực mà có ngày nay. Những quang niệm ấy thật là một sự vũ kim tư tích rất nên quí hóa.

Trừ ra những sự đã kể trên thời còn lắm thức khoáng đãi tiếp rước ngài rất long trọng, đến khi ấy Bổn-quán sẽ lục đăng minh bạch.

Ngài sẽ cùng Phu-nhơn và lệnh ái và hai viên Tùng-ký quan hầu và một viên y quan đều đến một lần phỏng trong hạ tuần tháng janvrier 1922 đến Huế. Thật vẻ vang thay!

Quan Đại-sứ Claudel đến Huế

Ngày 19 octobre, quan Khâm-sứ Pasquier đi ôtô vào Tourane đón quan Đại-sứ Claudel, đến 19 giờ hôm 20 thời ngài đã đến Huế. Sáng hôm 12 hồi 9 giờ Đình Thần Viện Cơ-mật qua thăm ngài tại phủ Khâm-sứ đến 10 giờ ngài lại qua yết-kiến Hoàng-thượng.

Tối hôm 22 khi 20 giờ mở tiệc tại Phủ Khâm-sứ rất trọng thể để đãi ngài, trong tiệc lớn ấy có mời Hoàng-thượng, các cụ lớn viện Cơ-mật, quan Hội-lý Nam triều, quan Đốc-lý và quan Quãng-lý Phủ Khâm-sứ.

Trong tiệc ấy các Ngài rất lấy làm vui mừng mà vầy được cuộc tế ngộ rất qui hóa như thế. Vậy quan Khâm-sứ đã có đọc một bài diễn-văn rất dài có những lời lẽ rất là thân tình tao nhã Bổn quán sẽ phiên dịch và lục đăng. Khi quan Khâm-sứ đọc xong thời cử tọa đều vỗ tay xưng tụng, thời quan Đại-sứ đã có đáp lại một bài cũng rất dài, cũng có lắm lời diệu tuyệt. — Đoạn, Hoàng-thượng đã cùng Ngài tỏ mấy lời trân trọng và đã tặng ngài một cái Nhứt-hạng Kim-khánh, rồi cùng nhau các Ngài đàm đạo mãi đến khuya mới bãi.

Qua hôm 23 Hoàng-thượng có sắt-hạ tỉ Thượng-thiện thiết một tiệc đại-yến tại Nội-đình rất trọng thể để đãi quan Đại-sứ Claudel, quan Khâm-sứ Pasquier cùng liệt-hiến Đại-thần hai Chánh-phủ.

Đến sáng hôm 24 Ngài sẽ cùng quan Khâm-sứ ra Hà-thành.

Trong ba hôm quan Đại-sứ Claudel ở Huế Ngài đã đi cung-chiêm các Tôn-lăng và đã đến viếng khắp các nơi trường học, các cơ-xưởng, cũng các sở y-viện và Thành-phố. — Bao nhiêu thắng cảnh xứ Thần-kinh trưởng ngài đã để vào đôi «Mắt-xanh» của ngài thời giang sơn chốn Đế-thành nầy sẽ sinh sắc biết là bao.

Hội-đồng Quản-hạt

Kỳ đại hội 3 novembre

9 giờ 25 các nghị-viên tề-tựu đủ mặt trừ ra ông *Casta-Lumio* qui thể chẳng yên nên có thơ xin kiếu.

Bàn về việc khẩn đất và các việc khác, thì hội y-phê tờ phúc của phái-viên thuận cho ông Lheureux xin khẩn một miếng đất nhà nước tại Cap st Jacques; y-phê đơn của hội Société des Hévéas de Tây-ninh xin đình thêm ngày về việc khai khẩn cho thành thuộc 355 mẫu 66.

Bàn qua việc Chánh-phủ Namkỳ phải nhượn cho Chánh-phủ Đông-Pháp hai sở đất đặng cất nhà cho quan Thanh-tra thuộc-địa và nhà ngân-khố thì hội cũng y-phê.

Lại có thêm vào sổ nhiều vụ mới nữa.

Bàn qua việc công-nho, thì hội y-phê tờ phúc của hội phái-viên về việc thay thế giấy thuế-thân 5 năm, nghĩa là nếu ai rủi mà làm mất, hay là dùng lâu rách hư giấy ấy thì cứ đóng 1 00 mà lấy giấy khác.

Bàn đến việc dây-thép và dây-thép nói về hạt Cantho Vinhlong ráp với Saigon thì hội cũng y-phê.

Về việc phòng Canh-nông xin những người làm công cho chủ điền Langsa sẽ làm y như thể lệ củ thì hội đình lại kỳ hội sau sẽ bàn nghị.

Về việc làm cho hoàn thành đường xe-lửa Hanoi Saigon. Cũng là làm đường xe-lửa Baclieu-Saigon và đường xe-lửa Saigon Namvian thì Hội-đồng cũng y phê lời ước xin của hội phái viên.

Bàn đến việc làm xe-điện Saigon Cholon và Saigon Govap thì đình lại kỳ đại hội 10 tây sẽ bàn.

Về việc xin phép đốn cây mấm (theo ước xin của ông huyện Cẩn xin tại phòng Canh-nông) thì Nhà-nước đã cho phép rồi.

Theo lời ước xin của ông hội-đồng *Lê-bá Cang* xin cấp bằng tước huyện hàm làm cho những thầy cai-tổng nhứt hạng nào đang hành chánh mà được quá 10 năm hạng nhứt, thì Nhà-nước cũng cho y lời xin.

Ông *Lê-bá-Cang* lại có xin: 1· ngày bắt thăm đi lính và ngày đi điền lính nhà-nước định lại một lần mà thôi, nhưt là phải lựa khi nào nhà nông rảnh việc: 2· đào cửa Rachgiá lại; cả hai đều ước xin cũng đều y phê.

Còn ông hội-đồng *Trương-văn-Bền* xin cất một cái dưởng-đường bổn quốc cho cần cấp thì hội y-phê và xin cho Lương-y bổn-quốc có chỗ làm được phép đi khán bịnh ngoài giờ làm, thì Hội cũng y phê.

TỌC MẠCH

Ngày 7 Novembre 1921

VỀ VIỆC TÀI CHÁNH

GIÁ BẠC

	Sớm mai
Nhà nước	7 50
Ngân hàng Đông-Pháp	7 50
Ngân hàng Hongkong Shanghai	7 50
Ngân hàng Chartered	7 50

GIÁ BẠC ARGENT FIN TẠI LONDRES

Sớm mai

Tại Paris ngày 5 Novembre 1921

	Trả mặt	Trả kỳ
Ngân hàng Đông-Pháp	39 7/8	39 3/8
Ngân hàng Hongkong Shanghai	39 7/8	39 3/8
Ngân hàng Chartered	39 7/8	39 3/8

GIÁ BẠC LIVRES STERLING

Tại Paris ngày 5 Novembre 1921

Ngân hàng Đông-Pháp	53.41
Ngân hàng Hongkong Shanghai	53.41
Ngân hàng Chartered	53.41 1/2

QUỐC TRÁI CỦA ĐẠI-PHÁP

Tại Paris ngày 5 Novembre 1921

Vé lời 3 °/°		54 1.00	Vé lời 5 °/°	1920	92 75
Vé lời 5 °/°	1916	80 20	Vé lời 6 °/°	1920	97 00
Vé lời 4 °/°	1918	65 25			

MỄ CỐC

Giá lúa chở đến nhà máy Chợlớn bao trừ lại giá một trăm ki lô

Vinhlong	4$70 tới 4 8
Gò-công	4.50 — 5.10
Bãi-xàu	4.75 — 5.00
Bạc-liêu	4.95 — 5.10
Nam-vian	4.30 — 4.40
Giá thường thường bực trung	4.75 — 4.90

Giá gạo chở đến tàu không tính thuế xuất cảng bao, lấy, luôn, giá một trăm kilô

Gạo Âu-châu n° 1	25 °/° tấm, từ	9.40 tới 9.70
Gạo Nhựt-Bổn n° 2	40 °/° —	8.60 — 8.70
Gạo Java n° 2	50 °/° —	7.80 — 7.80
Tấm		6.60 — 7.00
Cám		2.50 — 2.65

Tàu chạy Lục-Tỉnh

Thứ hai. — 31 octobre 1921 — chiếc KHMER — 21 heures chạy.

Thứ sáu. — 4 novembre 1921 — chiếc ANNAM — 21 heures chạy.

Tàu chạy Nam-Vian Lèo và Battambang

Thứ ba. — 1er novembre 1921 — chiếc BLANCHET, 21 heures chạy.

Thứ năm. — 3 novembre 1921 — chiếc BATTAMBANG, 21 heures chạy.

Tàu chạy Nam-Vian

Thứ tư. — 2 novembre 1921 — chiếc PHẦN-NUÔI.

Thứ bảy. — 5 novembre 1921 — chiếc ATTALO, 21 heures chạy.

Tàu ở Marseille chạy

Chiếc CAP ARCONA ngày 25 novembre chiếc GÉNÉRAL ngày 9 décembre; chiếc ARMAND BÉHIC ngày 26 décembre chiếc ANDRÉ LEBON ngày 11 janvier 1922.

Tàu chạy về Pháp-quốc

Chiếc CORDILLERE chừng tối 6 novembre ở Saigon chạy đi.

Tàu tới

Chiếc PAUL LECAT ở bên Tây bữa nay tới (7 novembre)

Chiếc DRUFAU ở Hương cảng tới.

Chiếc BENAVON ở Calcutta 8 novembre sẽ tới.

Tàu chạy

Chiếc LA DE LA TOUR 5 giờ chiều bữa 8 novembre chạy đi Hương cảng.

Hãng **EMILE PEYSSON** ở Saigon ngang nhà hát Tây, môn bài số 4, có cho mướn films Langsa và ngoại quốc đặng hát bóng.

Nông vụ

Xứ Birmanie

(tiếp theo)

Gạo trắng. — Giá gạo mùa rồi lên giá, các nhà máy lúa bán chừng vài trăm tấn gạo «spécials» giá Rs. 640 và 635.

Giá chợ không dời đổi lắm là vì ít ai mua. Gạo mùa mới thì có người ta mua nhiều, giá hạ xuống Rs. 450 về tháng Janvier, Rs. 435 về tháng Février, avril, nhưng mà thiên hạ đồng rằng Nhựt-bổn mua nên giá lên Rs. 462/8 và 450.

Giá bán:

tháng Octobre	Rs. 640	thứ Small Mills
id.	637/8	— large mills
Janvier 1922	462/8	— —
Février Avril 1923	450	— —

Giá tuần rồi Rs. 505 thứ S. Q. Rs. 490 tới 497/8 thứ Small mills và 470 tới 475 thứ spécials.

Gạo xuất cảng ở Rangoon

Kể từ ngày 1er Janvier tới 1er Octobre

Chở qua Âu-châu	356.720 tấn	164.642 tấn
Ceylan etc.	303.207 »	280.277 »
Inde proprement dite	770.604 »	518.778 »
Détroits etc.	267.861 »	261.283 »
Huê-kỳ	5.805 »	1.978 »
	1.724.197 tấn	1.227.928 tấn

Như mua được hộp họa hình «**LA NOUVELLE CHAMBRE CLAIRE UNIVERSELLE**» thì mỗi người đều vẽ được khéo các thứ sơn thủy, hình, vân vân,

Hộp họa hình nầy làm rất kỹ và đúng lắm.

Hãng **EMILE PEYSSON** ở Saigon, ngang nhà hát Tây, môn bài số 4 làm Đại-biểu.

Công-văn

Vì lời nghị quan quyền Thống-đốc Nam-kỳ đề ngày 24 Octobre 1921.

Tên Nguyễn-văn-Huê kể từ ngày 1 octobre đặng cấp bằng làm chauffeur hạng năm coi xe hơi sở chánh ngạch thế cho tên Đỗ-văn-Nguyên từ chức.

* * *

Vì lời nghị quan quyền Thống-đốc Nam-kỳ đề ngày 24 octobre 1921.

Tên Trần-văn-Mau, Phạm-văn-Bửu, Nguyễn-văn-Thơ cựu lính tập đặng cấp bằng làm lính hầu bổ chức tạm sở lính tuần thành và giao cho quan Đốc-lý Saigon nạp dụng.

* * *

Vì lời nghị quan quyền Thống-đốc Nam-kỳ ngày 21 octobre 1921.

Mấy tên cựu lính tập kể tên ra sau nầy.

Nguyễn-chanh-Tâm	n. Mle	344
Nguyễn-văn-Hòa	—	345
Phạm-văn-Sĩ	—	346
Nguyễn-văn-Đông	—	347
Nguyễn-văn-Hảy	—	348
Nguyễn-văn-Hân	—	349
Nguyễn-văn-Lang	—	350
Nguyễn-văn-Giai	—	351
Nguyễn-văn-Sao	—	352
Phạm-văn-Sâu	—	353
Nguyễn-văn-Cát	—	354
Nguyễn-văn-Chức	—	355
Nguyễn-văn-Giỏi	—	356
Đỗ-văn-Thu	—	357
Triệu-văn-Thi	—	358
Trang-công-Phàm	—	359
Nguyễn-văn-Chông	—	360

đặng cấp bằng làm lính hầu bổ sở lính tuần thành và giao cho quan Đốc-lý thành phố Saigon nạp dụng.

Gia truyền tập

(R ce'es utiles)

Muốn tắm cho thơm

Cách tắm nầy chỉ để cho người giàu sang dùng mà thôi, nhưng tôi chỉ ra đây cho chư-tôn biết mà chơi, nếu có thể dùng, thiết tưởng cũng không hại.

Lấy Essence de thym 30 cà-ram

Teinture de benjoin	50 »
Eau de Cologne	50 »
Eau de roses	50 »

rồi bỏ vào nước mà tắm, nếu còn muốn thơm nữa thì ưa mùi nào để thêm thứ nấy.

Trần-văn-Minh

TẠI CHỢ-MỚI SAIGON

Bạn hát xiết lớn HARMSTON

Có đủ thứ thú

Chư-tôn có nhớ hồi năm 1913 và 1917 chăng? Hãy đến mà xem nhiều cuộc tiêu khiển.

Tối nay đổi chương trình

mới hết, lạ chưa ai từng thấy

Nếu chư-tôn đến xem thì sẽ cười ngất và sẽ thấy nhiều cuộc vui, và lại chư-tôn không hề tiếc công tiếc tiền gì đêm ấy.

Hát nhiều thứ lạ

Bổn-bạn tổng-lý vì muốn làm cho toại lòng chư vị khán quan, nên chẳng hề sợ tốn của hao công, bởi thế cái bông-bông của bổn bạn sắm ra rất nên to rộng, dầu mưa lớn thế nào cũng không ướt.

NGÀY CHÚA-NHỰT

13 NOVEMBRE 1921

HÁT ĐÊM CHÓT

GIÁ CHỖ NGỒI

Phòng 6 chỗ ngồi	15 $ 00
Phòng 1 chỗ ngồi	3 00
Ghế hàng trước	2 00
Ghế hàng nhì	1 50
Ghế hàng ba	1 00
Ngồi giàng (cho người Bổn-quốc)	0 50

Con nít và những lính võ trừ ra đội được phép trả tiền phân nửa ghế hàng nhì và hàng ba.

KHOÁN CHẤT THUỶ

(Nước suối kim thạch)

VICHY (VICHY ÉTAT)

PHÁP-QUỐC-TUYỀN

VICHY CÉLESTINS

Có bán nguyên ve và nửa ve. Trị bịnh đau Thận, bịnh đau Bàng-quang, bịnh Phong-Thạch-lâm-bịnh (kẻ) — Đau mấy chỗ lắt-léo.

VICHY GRANDE-GRILLE trị bịnh đau gan và bịnh đàm.

VICHY HOPITAL trị bịnh thương tì, trường nhiệt

Hãy coi chừng đồ giả mạo, khi mua phải chỉ cho trúng thứ nước nào mình muốn dùng.

VICHY-ÉTAT ĐIỀU TẾ

SEL VICHY-ÉTAT là muối tự nhiên trong nước suối ấy mà ra. — Có hộp và có ve.

PASTILLES VICHY-ÉTAT mỗi khi ăn cơm rồi uống chừng 2, 3 hoàn thì dễ tiêu hóa.

COMPRIMÉS VICHY-ÉTAT dùng để cho mình đọn nước xi *Mối-khi-chất*.

Trong lục-châu quí vị nào muốn dùng rượu chác trắng và đỏ thiệt tốt lắm bằng nước trái nho thì nên đến hay là viết thơ cho hãng **ÉMILE PEYSSON** ở Saigon, ngang nhà hát Tây, môn bài số 4.

Hãng nầy có bán thứ rượu chác đỏ và trắng hiệu **VINS BERMOND DE BORDEAUX** của hãng Bermond đã lập ra hơn một trăm năm. **A-U**

Bán nguyên thùng. Giá rẻ và rượu lại tốt thượng hạng.

Trồng mía

Muốn bán một sở đất bưng luôn một cuộc 40 mẫu, có 15 mẫu trồng mía rồi 5 mùa. Một bầy trâu tơ, 4 bộ che lớn, lò nấu đường, cuốc, xuổng, v. v. Tọa-lạt tại vàm rạch Tây-Ninh và mé sông Vaico, gần Châu-thành và ngan bến tàu M. F.

Ai muốn mua hay hỏi thăm dầu chi, xin đo nơi quán Lục-Tỉnh Tân-Văn sẽ chỉ rỏ cho.

Hãng **EMILE PEYSSON** ở Saigon, ngang nhà hát Tây, môn bài số 4 có bán đủ thứ đồ y phục cho đờn ông và các cậu trai dùng. Đồ đã tốt theo cách văn-minh, mà giá lại rẻ hơn các nhà buôn bên Đông-pháp.

Có bán áo sơ-mi, cà-ra-oách, nón đi chơi và nón cỡi ngựa, đi máy bay, đi xe hơi, vớ, giày, vớ và quần áo cho con nít, dầu thơm, đồ để dùng đi đường, đồ dùng họa hình, đồ để chơi Tennis, đá banh, vân vân.

Xin ghé mắt

Kính lời quí ông, quí bà trong Lục-châu xin lưu ý giùm mấy lời Nguyễn-xích-Hồng cáo bạch trong quí báo L. T. T. V. và C. L., đặng khỏi lầm trường Huỳnh-công-Phát với trường Nguyễn-xích-Hồng, vì hai trường khác nhau xa lắm!! Nếu lầm e cho trường ân tâm lo phận-sự, phải mang tiếng theo trường kia mà chớ!!!

Nay kính tỏ,

HUỲNH-CÔNG-PHÁT.

PILULES FOSTER

[illegible]

[illegible]

PHẢI HÚT THUỐC IMPÉRIALES
A. COURTINAT & Cie — SAIGON —

PHARMACIE PRINCIPALE
CỦA ÔNG
L. SOLIRÈNE
nhứt hạng bào-chế sư
KẾ NGHIỆP CHO ÔNG G. RENOUX
ở ngang nhà hát tây. — SAIGON

Tiệm thuốc nầy đứng bực nhứt đã lâu năm rồi và buôn bán lớn hơn các tiệm khác trong cõi Đông-Pháp nầy.

Tiệm thuốc nầy được có tiếng là nhờ chuyên bán thuốc thượng hạng, nhờ có một ông thầy bào-chế nhứt hạng, vẫn là cử-nhơn bác-vật xuất thân, đứng xem sóc việc bào-chế thuốc một cách rất kỹ lưỡng, trúng theo toa của các quan thầy thuốc ra cho người ta; lại nhờ có người Tây và người Nam thầy thầy đều tin cậy.

Tiệm thuốc nầy cứ đo theo ý người bạn hàng mà bán thuốc, hoặc tuân theo toa của quan thầy thuốc mà bào-chế, chớ chẳng hề khi nào làm sai, hay là lúc trong tiệm không có thứ thuốc người ta hỏi rồi khứng đem thứ thuốc khác mà đổi thế vào.

Tiệm thuốc chánh của ông L. SOLIRÈNE khuyên những bạn hàng:
Nên dùng thuốc của ông L. SOLIRÈNE là một người chủ tiệm rất ngay thẳng, chiêu hiền đãi sĩ;
Vì thuốc tinh tấn, mỗi lần thuốc bên tây gởi qua đều có thí nghiệm cho rõ tốt xấu, thiệt giả;
Vì có bạn hàng đông đảo, nên bán mau hết, không có thuốc cũ;
Vì có quan thầy bào-chế nhứt hạng, xem xét kỹ lưỡng cách bào-chế thuốc cho y theo toa của quan thầy.

Đặt tiệc, tùy lòng khách
CÓ PHÒNG QUÁ RỘNG TRÊN LẦU
NẤU ĂN THỢ LANGSA
Mỗi phòng có sẵn, quạt điện trên trần
SAIGON — PALACE — HOTEL
NHÀ HÀNG ĂN-NGỦ, đường Bd Charner và Carabelli
PHÒNG TẮM, PHÒNG ĐÁM, CHỖ XỨC SỞ, ĐỀU LÀ TINH ANH SẠCH SẼ
Mỗi đêm đều có hát bóng cho khách ngồi uống rượu xem chơi.
Chư vị đến xem thử thì chắc sẽ vui lòng.
Ban đêm giờ nào cũng được, chủ-nhơn sẵn lòng tiếp rước.

英 YENG-YENG 英
CAFÉ ET RESTAURANT
SAIGON — Nos 35 et 37, Rue Pellerin — SAIGON
Lễ Toussaint 1921
Bổn hiệu dời lại 2 căng Phố lầu rộng lớn và sạch sẽ, ở đường Pellerin số 35 và 37. Trên lầu có phòng riêng để quí khách đãi tiệc.
CAFÉ & RESTAURANT YENG-YENG
Nos 35 et 37, Rue Pellerin SAIGON
NGÀY 5 NOVEMBRE 1921 nhà hàng CƠM-TÂY hiệu YÊNG-YÊNG KHAI TRƯƠNG, tại 2 căng nhà mới
ĐẶT TIỆC, BỔN HIỆU TÙY LÒNG KHÁCH.
Việc NẤU NƯỚNG, BÁNH TRÁI, thì THỢ NẤU-ĂN của Bổn hiệu thiệt rành nghề.
Còn việc CHƯNG DỌN, CỒ BÀN, Boy cũng là thiện nghệ

Dầu đánh bóng hiệu MIROR là một thứ tốt hơn hết trong các vật chất để dùng giữ nước sáng và mới luôn luôn cho những đồ minh đồng hoặc loại kim là đồ theo phong thổ nê trược trong xứ thường hay bị ten sét. DÙNG THỬ ĐẾN ẮT CHỊU LIỀN.

Bán lẻ trong các tiệm tạp-hóa và tiệm bán đồ đồng sắt tại Nam-kỳ và Trung-kỳ.

Bán sỉ, tại Hãng MARSEILLAISE D'OUTRE-MER,
Một mình trữ bán
ở đàng Ohier — SAIGON

TỰ DO DIỄN ĐÀN
(Tribune libre)

Vì sao trộm cướp lẫy lừng

Hơn mấy tháng rồi, báo nào xuất bản đều có khoảng trộm cướp luôn luôn. Hẳn thật cường-đạo một ngày một lộng, mỗi ngày đều mỗi nghe, mỗi đêm đều mỗi có.

Chư khán quan có hiểu vì sao trộm-đạo tăng số dường ấy chăng? Chẳng phải tại trong làng, trong tổng, ít ai cần mẫn siêng năng lo việc bổn phận, mà cũng chẳng phải quan làng làm tai ngơ mặt lấp, chẳng tận tâm lo việc nước. Kỳ thật, người hằng lo trừ tuyệt lũ côn-đồ, cho nhơn dân lạc nghiệp an cư, khỏi lo khỏi sợ; nhưng mà đều ước mơ ấy chẳng đặng toại chí quan làng. Vì sao? — Tôi xin tỏ duyên cớ ra sau đây:

Một bữa kia, nhơn dịp tớ rảnh việc nhà, tớ mới sửa soạn dạo miền sân-dã, trước là xem mùa màng năm nay ra thể nào, sau giải sầu trong một đôi lác.

Tớ vẫn có quen biết nhiều ông Hương-chức trong làng, có một ông gặp tớ về đồng-bãi, mừng rỡ, mời tớ về nhà, trò chuyện kẻo hèn lâu xa cách. Khi bước cẳng vô nhà tớ liếc xem, — nhà thì giàu có thuở nay — mà khi tớ xem thì chẳng thấy món chi cho xứng đáng. Tớ mới lấy làm lạ, hỏi ông Hương ấy rằng: « Nhà bác xưa nay vẫn là nhà phú-hộ, tớ xin vô phép hỏi bác lời nầy: vì sao bác chẳng dọn dẹp trong nhà cho trang-hoàng? » Ông Hương ấy than rằng: « Ai lo giữ gìn trộm cướp cho mà lo sắp đặt trong nhà nhiều món. Có một đều đáng lo, đáng sợ là nếu may cho chúng tôi thì chẳng nói chi, chẳng may quân cường-đồ ấy đã lấy hết gia-tài của-cải, lại đánh đập cho mang bịnh nữa.

— Vậy chớ quan làng không bắt buộc gì quân ấy sao?

— Quan làng hết lòng lo lắng bổn phận, nhưng mà bọn ấy cũng còn hoài. Là vì trong làng có mấy ông điền-chủ Langsa, tá-điền rất đông-đảo, bọn ấy giả là tay làm ăn, vào điền ấy mà ngụ. Ban ngày cũng cày-cấy, ban đêm tựu tam tựu bảy, tìm nơi thanh vắng chuyên nghề Đạo-chích. Xong việc cướp xóm phá làng rồi, chúng nó về nhà, an giấc chẳng có đều chi lo sợ cả. Thầy có lẽ biết chớ; phàm muốn vào điền của ông Langsa nào, mà bắt tá-điền của mấy ông, phạm tội chi, trước phải cho mấy ông hay rồi mới thi-hành đặng. Vào mà trình diện cùng chủ-điền được rồi, thì phạm nhơn đã đào tỵ hồi nào. Như thế quan làng làm sao bắt được cường-đồ mà trừ cho tuyệt lũ trộm-đạo được.»

Nghe mấy lời ông ấy phân, tớ lấy làm buồn-bã, khi về tới nhà, tớ lật đặt mượn bút thuật lại cho chư khán quan tường lãm.

Tớ lấy làm ước ao, trông cho Nhà-nước hạ lịnh cho quan làng thong-thả vào điền đất, bất kỳ là của ai, người Langsa và Annam, mà truy tầm phạm nhơn. Như vậy, tớ chắc có ngày lũ cường-đồ hết phá hại lương dân nữa, chừng ấy dân-sự mới được an cư mà lo nghề ruộng rẫy.

Q. V. L.

Nota. — Vẫn lúc nầy là lúc trộm cướp « *Cải-lương* », chẳng phải là « *cải ác tùng lương* » đâu, trộm cướp « *cải-lương* » nghĩa nói đây là hiện giờ quân trộm cướp chế ra nhiều cách trộm cướp mới lạ, đã bày ra mưu sâu kế độc, lại còn dùng súng ống giết người lấy của, đánh chúng thấu tiền, tuồn như đến chỗ không quân quyền, không làng tổng. Thử hỏi: vì sao hương-chức làng gặp những cơn trộm cướp lẫy lừng như thế mà họ cứ đưa mắt ngó tuồn như thúc thủ vô sách vậy? Nếu trách hương chức làng thì chưa đáng, là vì quân trộm cướp có súng ống bắn một phát giết được năm mươi mạng, chỉ như hương-chức làng thì tay không nên chẳng lẽ đam mạng sống mà liều chết như thế. Phải biết rằng muốn trừ quân trộm cướp cho tuyệt, thì ít nữa nhà-nước phải lo cho hương-chức có thế lực mạnh hơn trộm cướp mới đặng, nghĩa là phải cho hương chức làng có súng ống nhiều hơn trộm cướp, thế quân ấy mới sợ. Bởi cớ tôi hằng ước xin các ông quản hạt hội-đồng bàn với nhà-nước cấp cho làng nào lớn và giàu, hai ba cây súng, hương quản một cây súng lục-liên, còn làng nào nhỏ thì một cây súng. Theo ý tôi tưởng làm như thế, cũng chưa gọi là đủ mà trừ quân trộm cướp được, nhà-nước nên bày ra thể lệ, hễ Tổng Làng, nghĩa thầy cai, phó tổng, ban biện cũng là hương chức làng, ai bắt đặng mấy đám ăn trộm, hay là mấy đám ăn cướp, định thưởng bao nhiêu tiền cũng là cho thăng chức nào, cũng là mề-đai, giả sử cai-tổng hạng ba bắt được mấy đám ăn cướp nhà-nước đã định thì không kể đúng hạng cũng không, cho thăng hạng nhì, Cai-tổng hạng nhứt cho lên huyện hàm, còn như hương chức thì ban thưởng mề-đay tiền bạc cũng là giấy ban khen. Hễ hương chức nào làm làng lâu năm, tánh tình tốt, mà lại trừ được quân trộm cướp nhiều phen thì cũng cấp bằng cho chức Huyện hàm v. v. Ấy là tôi chỉ sơ đó và ấy là cách nòng chí Làng Tổng kiếp tảo trừ quân trộm cướp, chí như họ đã liều thân, liều sống liều thác, đặng làm việc công ích mà không thấy ban khen cho vừa dạ, thì làm sao họ gặp việc dữ như vậy mà họ còn dám ra đởm đương.

Còn nếu nói về việc quân gian thường hay mượn quyền thế của các nhà nông Langsa mà núp ẩn theo dấy hầu Tổng Làng không thế ra tay. Thật việc ấy thường có. Mỗi lần làng tổng rượt theo quân trộm cướp mà hễ chúng nó thoát vào phần điền của người Langsa, thì làng tổng phải thối bộ, còn nếu muốn rượt tới mãi mà không trình cho mấy ông điền chủ Langsa hay thì ắt phải mang khốn. Bởi các cớ những quân trộm cướp đầu không phải là tá điền của người Langsa cũng vậy, hễ mỗi lần bị rượt tới thì cứ đâm đầu chạy vào đấy, thành ra mấy phần điền của các ông điền chủ Langsa là chỗ ẩn trú của quân trộm cướp. Việc ấy tôi cũng thường nghe làng tổng hay phàn nàn. Ước chi quan trên định lại thể nào, hễ mỗi lần làng tổng rượt theo nả tróc quân trộm cướp, việc cần cấp thì xin cho phép tổng làng không cần trình trước cho các điền chủ Langsa hay, rồi mới được tuốt vào phần điền của các ông mà bắt, nghĩa là cứ vào mà bắt, lớp chạy trình cho các vị điền chủ Langsa hay, lớp rượt theo bắt; nếu tổng làng có làm đều chi phạm phép, thì luật phép đâu đó nghiêm trừng.

Trừ ra những việc nào trì huởn được, không có cần cấp chi, thì phải đi trình cho các điền chủ Langsa hay rồi sẽ vào bắt, thế là phải, chí như mỗi việc gấp rút thế nào cũng phải chờ xin phép các điền chủ Langsa cho vào, mới bắt được, thế thì quân trộm cướp đã đào tị rồi còn đâu.

Muốn trừ cho tuyệt quân trộm cướp, đừng cho chúng nó phá hại dân lành, thì xin quan trên nên kỹ xét vấn đề nầy.

Trần-văn-Chim.

Mỗi lần tôi đi Hớt-tóc thì tôi ưa đến tiệm hiệu NAM-THÀNH-PHỤNG, ở Phố dãy Ba-ba, đường Lefèbvre số 58. Phòng dọn vén vàn ngồi mát mẻ, có quạt máy, đèn khí mà Thợ Hớt-Tóc cũng rành nghề.

Salon de Coiffure
N° 58, RUE LEFÈBVRE — SAIGON

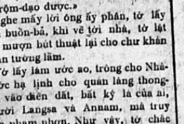

Còn khi nào tôi muốn mua Rượu Annam, Rượu Tây, Rượu Tàu, Thuốc Gòvấp, Savon de Marseille, Dầu Menthe, cũng là vật khác thì tôi cũng cứ đến Etablissement Trần-Quan-Dậu N° 58, rue Lefèbvre mà mua.

Liệt-vị hãy mua thứ dầu hôi hiệu Mỏ Neo (Le Pétrole Ancre) của hãng Compagnie Franco-Asiatique des Pétroles mà dùng. Dầu nầy thắp ít hao dầu sáng suốt mà không có khói. Thiệt là thứ dầu tốt nhứt hạng trong Hoàng cầu.

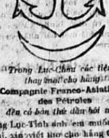

Trong Lục-Châu các tiệm thay mặt cho hãng
Compagnie Franco-Asiatique des Pétroles
đều có bán thứ dầu hôi nầy.

Trong Lục-Tỉnh anh em muốn hỏi thăm đều chi, xin viết thơ cho hãng Cie Franco-Asiatique des Pétroles ở Saigon đường d'Adran, số 4. Ông chủ hãng sẽ hồi âm lập tức.

Ai mau mắn
mua được giày đã tốt lại rẻ

Tại hãng ông *A. Richard*, kế nghiệp hãng *Tournier và Công-ti*, đường Catinat Saigon. Có bán các thứ giày thượng hạng tốt như thứ EVEIL, SAM — AU COQ mà một đôi có 60 quan (francs).

Trần-văn-Trí
76 rue d'Alsace-Lorraine 76. Tiệm cầm đồ
SAIGON

Bán sỉ và bán lẻ đồ phụ tùng xe máy và xe kéo. Bán xe máy và xe kéo. Có đóng sẵn xe kéo cho mướn công là xe nhà.

Người chủ tiệm nầy đã có lập lâu trong hãng người Langsa, mới lập tiệm cho nên đóng xe khéo chắc chắn và kỹ lưỡng lắm mà lại bán giá rẻ hơn mấy hãng khác.

ĐÈN LÒA *đốt có măn sông*,
hiệu BEST và WIZARD.
Ít tốn dầu.
Không hanh hao,
Sáng trắng ngọn,
Không bay nghẹt,
Dễ đốt.
RẺ
Nội Nam kỳ có một mình tiệm
TRẦN-QUANG NGHIÊM
84 đường Espagne Saigon
Có trữ hai hiệu đó mà thôi.

Lời rao
Cho mấy chủ xe kéo cho mướn

Nên dùng thứ Cao su pneus C.G.M cho xe mình.
Vỏ (enveloppes) hạng nhứt, một cặp 12$50.
Ruột (chambres à air) 5$00
Bán tại Hãng nấu Cao su, ở đường Douaumont Saigon.

Thiệt khéo hạng nhứt
TIỆM-HỌA-CHƠN-DUNG
NGUYỄN ĐỨC NHUẬN
Số 28 Boulevard Paul Bert Saigon.

Thợ vẽ tiệm nầy đã có bằng cấp tốt nghiệp nơi trường xảo nghệ, và được 3 cái bằng cấp đầu xảo Hanội. Hình vẽ thiệt tinh xảo và để trăm năm không phai.

Chư quí vị muốn vẽ xin viết thơ hỏi, tiệm nầy sẽ gởi cho một tờ cáo bạch có biên rõ thước tất giá cả và cắt nghĩa phân minh.

Lời ngỏ cùng các vị điền chủ!!! Hãng EMILE PEYSSON ở ngang nhà hát Tây, mòn bãi số 4, Saigon, kính tỏ cho các ông hay rằng có bán một thứ thuốc hiệu RATINOL SPÉCIAL để giết chuột ngoài ruộng MÀ THÔI. Như dùng thuốc nầy thì phải giữ cho khéo, ĐỪNG CHO CÁC LOÀI VẬT TRONG NHÀ ĐỘNG ĐẾN VÌ NÓ THIỆT HẠI LẮM.

Các nhà phú hộ ở nhằm chỗ không có đèn điện khí thì nên mua đèn hiệu TITO LANDI thắp bằng dầu sáng mà dùng.
Đèn nầy tốt hơn các hiệu đèn khác.
Có trữ bán sỉ tại hãng EMILE PEYSSON ở Saigon, ngang nhà hát Tây, mòn bãi số 4

THƯỢNG-HẢI DƯỢC-PHÒNG
Tròng răng và thay con mắt

M. TRIỆU CƯƠNG chủ nhơn tiệm cái đường Marins số 188 Cholon.

Có gởi thuốc tại tiệm ở họ mới Saigon, hiệu Quản-tế Đường đường Schrœder và tiệm Minh-Phát chợ cũ đường d'Adran số 68

Cáo Bạch

Bổn dược phòng có trữ bán nhiều thứ thuốc rất nên thần hiệu đều dùng nhãn con « Bướm lượm » làm tin, chư quí vị có mua thuốc của tiệm tôi hãy nài cho được cái nhãn nói trên đó mới thiệt là thuốc của tiệm tôi, kẻo lầm thứ giả nông vào thêm hại.

Bổn hiệu có gởi bán nơi các tiệm thuốc ở lục tỉnh, chư quí vị muốn dùng gởi thơ đến cho tôi, hoặc gởi mandat theo một lược hay là gởi contre-remboursement (nghĩa là đem tiền đến nhà thơ mà lãnh thuốc). Còn như chư quí vị muốn hỏi thăm việc thuốc men cùng bịnh hoạn chi thì tôi rằng sẵn lòng trả lời lập tức.

Các thứ thuốc bán tại tiệm

1	Hùng đởm thủy thuốc con mắt	0$20
2	Kha thắng thủy Thuốc nhức răng	0 30
3	Bạch trược huờn (Thuốc đau lậu)	0 40
4	Bánh cầm lịch Thuốc rắng lãi	3 00
5	Phấn trứng ngỗng Phấn trừ mụng	0 20
6	Hóa đàm chỉ khái thủy (Thuốc ho)	0 30
7	Hải thảo đường Trị sang độc	1 00
8	Lộp dù phát lãnh hoàn (Thuốc rét)	0 10
9	Chỉ khái huờn Thuốc ho)	0 16
10	Bông gòn tẩm thuốc	0 10
11	Thuốc sổ muỗi	0 10
12	Dầu sổ	0 20
13	Thuốc cam (ngậm ho)	0 20
14	Tiêng dược thủy Thuốc xức lác)	0 20
15	Thu phát cao Thuốc xức ghẻ	0 20
16	Dầu màn	0 25
17	Huê liễu hoàn (Thuốc trị sang độc)	1 50
18	Khí thông táng Thuốc tứơ	0 40
19	Chỉ khái đường (Thuốc ho	0 40
20	Yến sơ huờn Thuốc bổ thận)	1 00
21	Phát lãnh táng (Thuốc nóng lạnh)	0 10
22	Thông trị thủy (Thuốc trừ sảy)	0 20
23	Chỉ khái táng (Thuốc ho trừ đàm)	0 10
24	Khơn đơn (Thuốc bá chứng)	0 10
25	Bổ táng hoàn Thuốc xổ)	0 10
26	Bạch phụng huờn (Điều kinh dưỡng tử)	1 00
27	Bổ phế thần hiệu (Thuốc ho)	0 40
28	Trà thượng hải	0 10
29	Cam tích táng	0 10
30	Kim phụng huờn (Điều kinh)	1 00
31	Ninh thần huờn (Thuốc bổ)	1 00

Các thứ thuốc bán tại tiệm

32	Thuốc nhứt đầu	0$10
33	Đạt độc táng Thuốc trừ độc	0 10
34	Thổ thông huờn Đau bụng	0 20
35	Tiêng dược cao (Thuốc xức lác)	0 20
36	[illegible] (Thuốc hôi nách)	0 10
37	Tẩy độc thủy Nước rửa [illegible]	0 30
38	Dầu thượng hải bá chứng	0 25
39	Huyết trứng ưu Thuốc bổ	1 20
40	Tá trừng thủy (bá chứng)	0 20
41	Dầu bạc hà	0 20
42	Chương não dầu trị phong thấp	0 20
43	hương não thủy (phong thấp)	0 20
44	Lợi phách huờn Thuốc kiết	0 40
45	Bá độc thủy (Thuốc đau mình	0 30
46	Hồng dược cao Thuốc con mắt	0 50
47	Pháp trừ sảy	0 30
48	Thông lợi thông Thuốc mắt)	0 10
49	[illegible] bá chứng	0 10
50	Sâm nhung bổ sanh huờn	1 00
51	Thần thông cao Thuốc nhức đầu	0 20
52	Dược phước thủy (Thuốc uống khỏe)	0 20
53	Thuốc trừ rệp	0 0
54	Tam đảo hoàn Thuốc đờn bà đẻ ngư	1 00
55	Ích mẫu hoàng trị đờn bà thai nghén	1 00
56	Ô kim hoàn, trị đờn bà khi sanh đẻ	1 00
57	Tô hạp hoàn (trị phong	1 00
58	Ninh khôn tán Đờn bà khi sanh đẻ	1 00
59	Thâm sinh hoàn (Thuốc dưỡng sinh)	0 90
60	Quang minh nhãn thủy Thuốc con mắt	0 20
61	Bánh đau lậu	1 00
62	Tích tà hoàn thuốc thương [illegible]	1 00

Có sách thuốc chỉ các chứng bịnh, rất có ích, khi mình có bịnh chi, dở ra coi thì sẽ thấy chỉ rõ cách thức mà dùng thuốc, chư quí vị ai có cần dùng, thì bổn hiệu sẽ gởi cho không.

Rượu mạnh hiệu DEJEAN đã thơm mà lại ngọt làm cho những tay thạo-rượu đều thầy khen ngợi
Chỉ một mình hãng Denis frères có trữ mà thôi.

PHARMACIE · PRINCIPALE

Tiệm thuốc Tây nầy dọn dẹp theo cách Văn-minh và lớn hơn hết trong Đông-Pháp nầy, lập ra từ năm 1856

Hồi trước của ông HOLBÉ và RENOUX nay ông SOLIRÈNE nhứt hạng bào-chế sư kế nghiệp

Ở Saigon, ngang nhà hát tây. Bán đủ thứ thuốc tây, tốt thượng hạng và giá lại rẻ. Lục-châu chư quân tử có cần dùng thuốc tây xin hãy viết thơ cho tiệm thuốc nầy mà mua, thì sẽ được vừa lòng.

Quển DƯỢC-TÁNH LƯỢC BIÊN đã xuất bản rồi, ai muốn xin, thì viết thơ cho ông L. SOLIRÈNE ngài sẽ gởi cho không

HÃNG
ông P. Ribeyrolles et Cie

10, Place du Château d'eau, Saigon
số 10 gần giếng nước Saigon

Có bán máy xay lúa và đồ phụ tùng cho máy.

Thay mặt cho hãng Ông F. H. SCHULE.

Có thợ rành nghề giỏi ở tại hãng.

MÁY TỐT CHẮC. — Ai muốn sắp để thế nào, thì chỉ giùm không ăn tiền công.

Tiệm đóng xe

Sửa xe và bán đồ đồ phụ tùng

ĐƯỜNG LORO MÓN BÀI 99 VÀ 101

ĐẤT-HỘ SAIGON

TRẦN-VĂN-HIỆP chủ tiệm

Kính cùng Lục-châu quí khách đặng rõ: Tiệm tôi có đóng đủ kiểu xe như thứ xe [illegible], xe hai bánh, xe kiếu, xe [illegible] có xe bò rừng cò đóng thùng xe hơi theo kiểu kiểm thời, sơn xe thiệt khéo, làm nệm, muối xe đủ kiểu, và cũng có bán các thứ xe cũ giữ lại chắc chắn; có bán đèn xe đủ kiểu, bán xe cao-su bằng cây giá tị bên tây, chở lại, cao-su đủ đồ thay trùng bánh, kiến đèn tây, đồ [illegible] xe độc chiếc và xe song mã bằng da tây may rất khéo và chắc, có bán yên cỡi, chuông đạp hai tiếng, bình để thắp đèn khi đã theo xe. Sơn xe và sửa xe.

Cúi mời quí khách có dịp đến đất-hộ xin ghé lại tiệm tôi một khi [illegible] coi công cuộc của tôi làm, sau có cần dùng món chi đã thiếu mua giúp làm ngơi thì tôi rất cám ơn ba số.

Còn chư quí khách ở xa muốn gởi thơ hỏi thăm món chi [illegible] tôi sẵn lòng trả lời đáp.

Lời rao

Cho mấy ông thợ chụp hình, dân thiện nghệ dầu ham chơi

Tại hãng PHOTO-STUDIO, 136-138 đường Catinat, có bán đủ thứ máy chụp hình hiệu nào cũng có; tính theo giá bên Tây như hiệu Kodak — Richard — Gaumont — Demaria — Monobloc v. v...

Cũng có đủ đồ phụ tùng hết thảy về nghề chụp hình về nghề vẽ cửa (Peinture) bán sỉ bán lẻ cũng được.

Có khuôn để lồng hình chạm khéo lắm, thứ nào cũng có, nhiều bộ hình khắc, chạm tốt lắm.

Có chụp hình cho giấy thuế thân nữa.

Có bán kiến, giấy, đủ thứ thuốc sang hình.

Giấy Bromure 12 brillant contraste từ hộp 100 tờ, lớn 13 x 18 thì 5 $ 25 còn hộp 500 tờ thì 22 $ 50.

Có kiến để làm hình máy xử nóng nực.

Tại hãng Photo-Studio 136-138 Catinat, Saigon.

Nước-mắm

Hiệu Huỳnh-Hương - Phan-thiết -
Chủ là TRƯƠNG-LÊ-NGHI.

Lò nước mắm nầy sáng tạo trên năm chục năm, cách làm kỹ lưỡng, có đem đến phòng thí nghiệm Saigon tra xét ngày 12 Octobre 1921.

Lý-đoán phòng thí nghiệm: Nước mắm chứa nhiều chất đạm khí muối vừa chừng làm kỹ và đựng kỹ.

Chứng rằng nước mắm nhứt hạng.

NGUYỄN-CHÍ-HÒA

183 Rue Catinat, SAIGON

ĐỦNG GIẤY [illegible]

Làm NÓN CASQUES và NÚT CHAI (LIÈGE) và CÂY MỒI kiểu rất xinh đẹp.

BÁN SỈ rất nhiều mấy món kể ra sau nầy: GIÀY TÂY, NÓN CASQUES, GIÀY HA DA LÁNG, DÉP DA LÁNG, GHẾ XÍCH-ĐU THONETS, KHẮC đủ kiểu CON DẤU đồng và chạm MỘ BIA ĐÁ. Có CATALOGUE (SÁCH MẪU) gởi đi tặng quí khách.

Xin CHƯ-TÔN chiếu cố tôi rất cám ơn.

BÁN SỈ giá thiệt rẻ.

NGUYỄN-CHÍ-HÒA, kính mời.

Văn đàn

(Partie littéraire)

Bài ký « Phong cảnh nguồn Bồ »

(Tiếp theo)

Trong lên giải núi tả-ngạn, có một khe nước rất lạ, phát nguyên trên một đỉnh núi cao, rồi cứ quanh co chảy lần lần qua các đỉnh núi thấp. Nước khe đến sông có một tấm đá thật to đứng như bức tường, thì nước khe chảy tràng lên trên mà xuống sông. Bốn mùa nước chảy in nhau không khi nào khô. Sông nguồn Bồ có lắm nơi sâu vô đề. Cách Đường chừng một cây-lô-mết (kilomètre) có một khoảng sông tiếp liền với một ngọn núi đá, có nhiều gành đá mọc giữa nước, to như voi đứng voi nằm. Thường con nước chảy đến đây thì xoáy tròn ốc, lại khúc nầy sâu vô đề; dưới đáy sông có một cái hang to, thấu qua đến nguồn Dinh (nguồn Tả, sông Hương) tục truyền rằng: Xưa có một người chài lặn thật giỏi, lấy một trái bưởi làm dấu rồi đem xuống đáy sông, đút vào hang nước rút ấy. Cách vài bữa thì trái bưởi nổi lên bên nguồn Tả. Có một điều nầy lạ hơn: là trên gành đá có một cái bàn chân thật to, tương truyền rằng: Xưa ông Khổng-Lồ, đơm một cái đó sát vào miệng hang ấy, rồi lên trên gành đá mà ngồi; bây giờ còn in bàn chân lại đó.

quanh co giữa giống núi, thật là:

Xoáy nước khum tròn giữa vực xanh,
Đáy sông hang thẳm thấu nguồn Linh,
Khổng-Lồ đơm cá đi đâu mất;
Lưu để bàn chân lại giữa gành.

Đường càng lên bao nhiêu thì phong cảnh lại đẹp mắt bấy nhiêu:

Vượn lễ gọi đàng trong hang thẳm,
Chim bầy chào khách giữa rừng xanh,
Đoàn Hầu công trẻ chơi đàn bãi,
Loài Rái đua tài lội giữa gành.

Lại nghe tiếng gà gáy, tiếng chó sủa, dường như có xóm ở gần đây, song không phải; toàn là vật núi cả.

Qua thác Dài đến thác Ri-ri, rồi lên đến chuồng, đây có nhiều thung lũng cảnh, khẩn được. Bây giờ trời đã chiều, tôi có giục người chèo đò, được mau tiến lên để xem phong cảnh trên nầy ra làm sao, trải qua vài ba cái thác nữa thì đến Trái. Hai bên bờ và giữa sông có nhiều cây Xương-bồ mọc, nước nguồn ít độc, cũng nhờ mủ cây ấy chảy ra, bởi vậy mới đặt tên là Bồ-nguyên.

Ở Trái có nhiều đất đã khai khẩn rồi, hết Trái thì đến Tôi-ơi, thác nầy rất hiểm hơn cả, chính giữa giòng nước chảy mạnh, có nhiều hòn đá đứng, đò ở trên xuống nên người lái không giỏi, thì đò bể tan. Khỏi thác Tôi-ơi thì đến thác Trăng thác Lu.

Lúc bấy giờ bóng ác-vàng đã gác đầu non, người chèo đò và tôi cũng đã mỏi mệt, mới ghé đò vào gành, vịn cây mà leo lên một đỉnh núi cao nhứt ở đây, trông lên phía tây thì toàn là những núi và non, khe với hác, cho đến chỗ tầm con mắt không trông thấy được nữa mà cũng còn núi. Trông về phía đông, có một con sông (tức là con sông tôi đi đó) chảy

Giáp ngạn thiên phong bài ngọc chuẩn,
Trung lưu nhứt thủy tẩu thanh xà.

Tôi đang cùng mấy ông bạn ngoạn thưởng, bỗng nghe một tiếng kêu (oác) vang rền cả tứ-diện sơn, ai nấy đều kinh ngạc. Liền trở về đò, thì trời đã tối, người chèo đò cùng tôi mà nói rằng: « Từ đây mà lên cho đến chỗ cùng nguyên chỉ một khoảng đường ngắn nữa thì đến Ngọi là hết đường, song có nhiều thác nguy hiểm lắm phải đi thứ thuyền mỏ của Mọi mới lên được. Ở Ngọi có nhiều khe nhỏ trong các núi chảy ra, rồi hội lại đó. Trên bến Ngọi có một cái trường của Mọi An-lâu dựng lên để buôn bán với ta. »

Tôi nghe bấy nhiêu lời cũng muốn cùng nguyên mà coi, song phải thời giờ bó buộc, nên phải trở về, lúc đò xuôi thì:

Trăng thu vắc vắc đầu non,
Gió thu phe-phẩy quang hòn núi cao,
Ca-chim (1) phách suối dập dìu,
Đưa người du-tử mái chèo khoan thai.

Tôi bèn mượn bút mực góp nhặt bấy nhiêu lời để ký phong cảnh nguồn Bồ.

Văn-Sơn, Trần-hưng-Kỳ.

(1) Chim núi kêu cả đêm, có nhiều tiếng lạ, như là « thức hay ngủ » với một con chim kêu « ai đó thì ra ».

DẦU MỐI

hiệu

MAZOUT

Bấy lâu nay thường nghe anh em phàn nàng vì không có thuốc chi hay là dầu chi đặng trừ cho tuyệt loài mối nó phá hại nhà cửa quần áo, tủ bàn, vân vân...

Vậy anh em hãy mua thứ dầu mối hiệu MAZOUT mà dùng thì chắc trừ được giống độc ác đó.

Các tiệm thay mặt cho hãng Cie Franco Asiatique des Pétroles đều có bán thứ dầu mối hiệu MAZOUT

Rượu chác hảo hạng của AUGUSTE MATTEI làm tại bên xứ *Corse*, đã ngon vô song mà lại ngọt vô cùng.

Ai mua thì phải hỏi cho đặng tên AUGUSTE MATTEI.

Rượu nầy nơi Đông-dương chỉ có một mình hãng **Denis frères** *trữ mà thôi*

Sabong thiệt tốt

Là sabong C [illegible] làm rồng vàng đã thử rằng nhứt hạng tinh anh, không [illegible] mà bọn nhiều lắm, đã thử [illegible] đẹp [illegible]. Làm rồi một năm mới [illegible] phơi cho khô hết nước, không [illegible] như các sabong khác thường có nước.

Tiệm nào cũng có bán giá có 2f.50 không thêm chi nữa.

NÓN CASQUE HIỆU CON GÀ

Có [illegible]

PARIS

NÓN XINH ĐẸP

CHO CÁC MIỀN NÓNG NỰC DÙNG

Giá 40 quan tiền tây

Giá 40 quan tiền tây

Kiểu nầy có để tại Tòa

Có bán tại MAGASIN UNIVERSEL

Đường Catinat, môn bài số 187, SAIGON

TRUYỆN

TÔ-HUỆ-NHI trọn bộ (1 à 3).

OÁN-HỒNG-QUẦN (thứ 5 rồi), thứ 6 còn tiếp).

Có bán [illegible]

Mấy tiệm sách có bán

Gởi thơ cho NGUYỄN-VĂN-QUÍ

16, rue d'Arfeuille TÂNĐỊNH

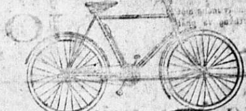

BICYCLETTES **ALCYON**

LA 1ère MARQUE DE FRANCE

GAGNANTE DES

"TOURS DE FRANCE" "BORDEAUX-PARIS"

"PARIS-TOURS"

AGENT POUR L'INDO-CHINE

L. CAFFORT

32, 34, 36, Rue Catinat

Những vị nào ở Lục-tỉnh làm ăn buôn bán chắc chắn, tử tế, muốn trữ mà bán sỉ, hay là bán lẻ xe máy hiệu ALCYON và HERCULE thì hãng sẵn lòng ưng cho.

DYFOAM Y F O A DYFOAM

Bòng-Bong DYFOAM

Giặt sạch và đượm hết thảy các thứ vải màu

CÓ BÁN KHẮP NƠI

Giá ba cắt (0 30)

DYFOAM Y F O A DYFOAM

HÃNG CÁI: 187, ĐÀNG CATINAT

LA PLUS VASTE ET LA MIEUX ORGANISÉE DE L'INDOCHINE

PANSEMENTS — LABORATOIRE — SPÉCIALITÉS — PRODUITS CHIMIQUES — PHOTOGRAPHIE — DROGUERIE — HERBORISTERIE — PARFUMERIE — ACCESSOIRES — BANDAGES

L. SOLIRÈNE

PHARMACIE PRINCIPALE

FONDÉE en 1865

SAIGON

MAISON DE PREMIER ORDRE

CHUYỆN ARAP

(Tiếp theo)

Đến buổi chiều kia, khi mặt trời vừa chen lặn, A-bữu rảo bước đến đầu cầu thành Bát-dát mà đón khách. Ngày ấy là nhằm ngày mồng một, lại là ngày của vua thường hay giả dạng ngự ra mà thăm dọ dân tình trong nước.

A-bữu đến đầu cầu ngồi dựa lang cang vừa một chập kế thấy vua ở bên kia cầu đi qua, cải trang theo lái buôn thành Mút-xung, sau có theo mấy tên gia-đinh như lần trước. Sẵng trong lòng tưởng rằng những việc rối của chàng năm trước đều tại anh lái buôn ấy mà ra, vì anh lái buôn lúc ra về không đóng kín cửa phòng để cho tà ma vào khuấy; chàng A-bữu vừa thấy dạng vua thì đã hết hồn mà thầm nói: « Chầu cha! anh ban môn tả-đạo khuấy rối ta đến nữa kia kìa! » Chàng liền day mặt ngó lãng phía ngoài sông, chống cánh chỗ trên bệ cầu, đặng cho anh lái buôn nọ đi qua đừng thấy mặt.

Nói về tháng trước, khi vua trác A-bữu rồi mà vui chưa đã, sai quân công chàng trả lại nhà, vua có dặn quân ấy coi A-bữu về nhà làm những việc chi cho biết. Bởi đó, sáng ngày sau những việc của A-bữu làm như là xưng mình là vua, đánh bà mẹ và bị cầm trong nhà nhốt điên, quân đã có về tâu lại cho vua rõ hết. Nầm nay, đến ngày nầy tháng nầy, vua quyết tìm đến mà trác A-bữu một phen nữa. Thời may vua đi vừa đến cầu thấy A-bữu đã ở đó. Vua xem bộ anh ta thì biết phiền mình chuyện cũ nên làm lơ như vậy. Vua các cớ đi ngay lại A-bữu, nghiêng mình rồi ngó ngoái ngay mặt A-bữu mà nói: « Ủa A-bữu hốt-sanh đây mà. Tôi chào anh đó. »

A-bữu nói như vậy, mà mặt thì day bên khác: « Mà tôi không chào anh, và tôi cũng không cần anh chào hỏi chi. Anh cứ đi đi. »

Vua nói: « Ủa, anh nói sao vậy? Hay là anh quên tôi. Anh chẳng nhớ một hôm kia anh mời tôi về nhà mà đãi một tiệc rất phủ phê sao? » A-bữu nói một giọng như trước rằng: « Không, tôi không biết anh đâu, và anh muốn nói chi đó tôi cũng không biết đặng. Tôi biểu anh đi đi mà. »

Thấy ý A-bữu như thế, mà vua cũng chẳng lui. Vua sẵn biết rằng A-bữu đã lập tâm trải mày một bận một với khách qua đường mà thôi, đãi khách ấy một phen rồi không hề đãi nữa. Việc ấy A-bữu có tỏ cho vua biết trước rồi, song nay vua cứ làm tuồng như không biết vậy, nên nói với A-bữu lời nầy: « Tôi nào dè rằng anh quên tôi. Hai ta biệt nhau mới giáp một năm mà lý nào anh quên tôi đặng. Thế khi cũng có cái hoạn họa chi xảy đến cho anh nên anh mới phát ghét tôi dường ấy. Tuy gặp nhau có một lần, mà lòng tôi tưởng anh lắm đó, tôi hằng khẩn nguyện cho anh gặp phước gặp may, anh dễ đâu không biết.

A-bữu nói: « Anh khấn cho tôi gặp phước, gặp may chớ sao! Nhờ anh khấn mà tôi bị điên một lúc. Tôi bảo anh đi phức đi cho rảnh, đừng nói dai cho tôi phải buồn, anh! »

Vua ôm A-bữu mà nói: « Gặp anh đây rồi bỏ mà đi sao đành. May mà tôi gặp đặng anh lần thứ hai nầy, xin anh cũng cho tôi ngồi chung vui với anh trong một tiệc nữa. »

Tưởng điều chi chớ điều ấy thì A-Bữu không hề chịu, chàng mới nói: « Tôi tởn rồi, tôi không dám gần người hay dẫn họa theo lưng như anh vậy đâu, anh đeo họa cho tôi đã bộn rồi, tôi nào dám thỉnh anh về mà chiêu thêm họa khác. »

Vua ôm A-bữu lại nói nữa rằng: Thiệt anh nói tôi nặng nề quá, tôi nào có dè vậy đâu. Xin anh chớ có buôn những lời cay đắng như thế, có biết cho tôi là sẵng lòng giao hảo với anh. Anh đã gặp việc chi đó, xin vui miệng nói cho tôi rõ với, chớ tôi thì chỉ có cầu kiết cho anh mà thôi, cho đến nay tôi cũng ước cho anh đặng trăm điều may mắn vậy, và nếu như anh thiệt đã có chịu cái sảnh tai chi, rồi đó là tại tôi mà ra, thì tôi cũng xin lừa dịp mà bồi đắp cho anh phu phỉ. »

Vua nói thét, A-bữu xiêu lòng, và mời vua ngồi một bên mình mà đàm đạo. Chàng A-bữu nói: « Tôi nói vậy mà anh không tin tôi, rồi anh còn theo nài-nỉ, nên tôi cầm lòng không đậu. Để tôi thuật việc nầy cho anh nghe, rồi anh nhắm thử coi như tôi mà phiền anh vậy có đáng cùng chăng há. »

Vua ngồi xuống, chàng A-bữu bèn thuật từ lúc chàng thức dậy bận trước tại trong hoàng-cung cho đến lần thức dậy bận sau tại trong phòng mình, và lời chàng nói nghe như các chuyện ấy xảy ra trong giấc chiêm bao kia và lớp nầy qua lớp khác toàn là những việc của vua có thấy rồi, và làm cho vua phát tức cười lại nữa. Chàng nói cho quả rằng điềm chiêm bao ấy nó tạc vào trí chàng tưởng chàng thiệt là hoàng-đế.

(Sau sẽ tiếp theo)

Tại hãng EMILE PEYSSON ở Saigon, ngang nhà hát Tây, môn bài số 4, có bán đủ đồ cho đồng-bang ta dùng. Hàng hóa đã tốt mà giá lại rẻ lắm, chẳng hãng nào bì kiệp. Lục-châu qui-vị nào muốn mua đồ chi thì xin mời đến hãng hay là viết thơ thì sẽ được vừa lòng.

Có bán đèn TITO-LANDI, — *đồ xơ-mi, cà-ra-oách, nón đủ thứ, giày vớ cho người lớn và con nít, dầu thơm, đồ để đi đường, quần áo cho con nít, đồ dùng họa hình, hộp họa hình* « **La nouvelle Chambre claire universelle** ». — *Đồ để chơi Tennis, đá banh, thuốc giết chuột ngoài đồng* **Ratinol spécial.** — Rượu chác đỏ và trắng bán nguyên thùng hiệu **Vins Bermond de Bordeaux.**

L'administrateur-gérant: NGUYỄN-VĂN-CỦA

SAIGON — IMP. DE L'UNION TIRAGE 3.500 EXEMPLAIRES

Vingt deux mille neuf cent exemplaires